

มาตรการควบคุมวันและเวลา

ขายเครื่องตีบแอลกอฮอล์ : ศึกษาเปรียบเทียบ

กฎหมายต่างประเทศ

JANUARY						
MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT	SUN
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ชนกธิดา ศิริวัตร

นิติกรชำนาญการ รักษาการในตำแหน่งนิติกรชำนาญการพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 สมมติฐานการศึกษา	5
1.4 วิธีการศึกษา	5
1.5 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 แนวคิดในการควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์และการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องตัดแอลกอฮอล์	7
2.1 แนวคิดในการควบคุมเครื่องตัดแอลกอฮอล์	7
2.2 มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องตัดแอลกอฮอล์	15
2.2.1 มาตรการควบคุมวันขายเครื่องตัดแอลกอฮอล์	16
2.2.2 มาตรการควบคุมเวลาขายเครื่องตัดแอลกอฮอล์	17
3 มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ	21
3.1 ประเทศออสเตรเลีย	22
3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา	26
3.3 ประเทศอังกฤษ	29
3.4 ประเทศนอร์เวย์	31
3.5 ประเทศแคนาดา	33
3.6 ประเทศสิงคโปร์	35
4. เปรียบเทียบมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ในประเทศไทยกับต่างประเทศ	38
4.1 วิเคราะห์แนวคิดการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	38
4.1.1 การควบคุมวันขายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	38
4.1.2 การควบคุมเวลาขายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ของประเทศไทย	39
4.2 วิเคราะห์แนวคิดการใช้กฎหมายควบคุมวันและเวลาขายเครื่องตัดแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลา ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยกับต่างประเทศ	46
4.3.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	46
4.3.2 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	47
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	49
5.1 บทสรุป	49
5.2 ข้อเสนอแนะ	51
บรรณานุกรม	53

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทยมีคำกล่าวที่ว่า “สุราไม่ใช่สินค้าธรรมดา” เนื่องจาก “สุรา” หรือ “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลกระทบกับสุขภาพ สังคม และสิ่งแวดล้อม รายงานภาระโรคจากปัจจัยเสี่ยงของประชากรไทย พ.ศ. 2562 พบว่า ระดับน้ำตาลกลูโคสในพลาสมาสูง บุหรี่/ยาสูบ และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นสามสาเหตุหลักของการสูญเสียปีสุขภาวะของประชากรไทย พ.ศ. 2562 โดยคิดเป็นร้อยละ 14.2 ร้อยละ 12.0 และร้อยละ 9.8 ของการสูญเสียปีสุขภาวะทั้งหมดของประชากรไทย เมื่อพิจารณาปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการสูญเสียปีสุขภาวะจำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายมีปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการสูญเสียปีสุขภาวะสูงที่สุด 2 อันดับแรก ได้แก่ บุหรี่/ยาสูบ คิดเป็นร้อยละ 16.4 ของการสูญเสียปีสุขภาวะทั้งหมดในเพศชาย รองลงมา คือ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คิดเป็นร้อยละ 14 และหากเปรียบเทียบอัตราการสูญเสียปีสุขภาวะในแต่ละปัจจัยเสี่ยงระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ส่วนใหญ่เพศชายมีการสูญเสียปีสุขภาวะจากปัจจัยเสี่ยงสูงกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูบบุหรี่/ยาสูบ และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์¹ นอกจากนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังก่อให้เกิดโรคและการเจ็บป่วยกว่า 230 ชนิดตาม ICD - 10 (บัญชีการจำแนกโรคและปัญหาสุขภาพ เพื่อข้อมูลทางสถิติระหว่างประเทศ ฉบับทบทวนครั้งที่ 10) เช่น โรคความผิดปกติของการใช้แอลกอฮอล์ โรคตับแข็ง โรคตับอ่อนอักเสบ โรคมะเร็ง เป็นต้น

คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้เสนอแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติที่ผลักดันผ่านสมัชชาสุขภาพแห่งชาติให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2553 ระยะเวลาของแผน 10 ปี เพื่อให้การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี² โดยวัตถุประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติดังกล่าว เพื่อสนับสนุนการควบคุมขนาดและความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย ทั้งนี้ มาตรการที่ดีที่สุด 10 ประการของนโยบายแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย การจำกัดอายุผู้ซื้อ การที่รัฐเป็นเจ้าของร้านขายสุราปลีก การจำกัดเวลาในการขาย การจำกัดความหนาแน่นของจุดขาย ระบบภาษีสุรา การสุ่มตรวจระดับแอลกอฮอล์ในลมหายใจของผู้ขับขี่ การลดเพดานระดับแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่ การยึดใบอนุญาตขับขี่ การกำหนดระดับอัตราอนุญาตขับขี่ และการคัดกรองผู้มีความเสี่ยงเบื้องต้น สำหรับกลุ่มมาตรการที่มีประสิทธิผลและความคุ้มค่าสูงสุดสำหรับคนไทย ได้แก่ มาตรการ

¹ สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. รายงานภาระโรคจากปัจจัยเสี่ยงของประชากรไทย พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แชนตี เพรส จำกัด; 2566. หน้า 40.

² สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค. แผนปฏิบัติการด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570). กรุงเทพมหานคร: อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์; 2565. หน้า ค.

ทางภาษีและราคา การจำกัดการเข้าถึงเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ การควบคุมหรือห้ามการโฆษณา และการควบคุมพฤติกรรมซบเซ่ขณะมึนเมาอย่างจริงจัง³

ปัจจุบันแผนปฏิบัติการด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570) ถูกกำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมขนาดและความรุนแรงของปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยเช่นเดียวกัน ซึ่งมาตรการหรือกิจกรรมที่ใช้ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการดังกล่าว ได้ปรับปรุงมาจากมาตรการแนะนำสำหรับการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ที่ควรดำเนินการและมีความคุ้มค่าที่สุดขององค์การอนามัยโลก คือ มาตรการ SAFER มาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เป็นแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้⁴

- (1) ควบคุมการเข้าถึง
- (2) ควบคุมพฤติกรรมซบเซ่หลังการดื่ม
- (3) คัดกรองและบำบัดรักษาผู้มีปัญหาจากการดื่มสุรา
- (4) ควบคุมการโฆษณา ส่งเสริมการขาย และการให้ทุนอุปถัมภ์
- (5) ขึ้นราคาผ่านระบบภาษี
- (6) สร้างค่านิยมเพื่อลดการดื่ม
- (7) ระบบสนับสนุนและบริหารจัดการที่ดี

เมื่อพิจารณามาตรการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้เพื่อลดปัญหาที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าหลาย ๆ มาตรการถูกนำมากำหนดเป็นมาตรการทางกฎหมาย ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กล่าวคือ

- (1) การควบคุมการเข้าถึง ได้แก่
 - มาตรการควบคุมฉลาก บรรจุภัณฑ์และข้อความคำเตือน (มาตรา 26)
 - มาตรการจำกัดสถานที่ขายและสถานที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (มาตรา 27 และ มาตรา 31) อาทิ วัดหรือสถานที่ปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา สถานที่ราชการ สถานศึกษา สถานบริการน้ำมัน เชื้อเพลิง สวนสาธารณะของทางราชการ
 - มาตรการจำกัดวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (มาตรา 28)
 - มาตรการควบคุมอายุและอาการของผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (มาตรา 29)
 - มาตรการควบคุมลักษณะและวิธีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (มาตรา 30) อาทิ การใช้เครื่องขายอัตโนมัติ การเร่ขาย การลดราคาเพื่อส่งเสริมการขาย
- (2) การคัดกรองและบำบัดรักษาผู้มีปัญหาจากการดื่มสุรา ได้แก่ มาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (มาตรา 33)

³ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ. นนทบุรี: บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด; 2552. หน้า 11.

⁴ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค. แผนปฏิบัติการด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570). กรุงเทพมหานคร: อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์; 2565. หน้า 17.

(3) การควบคุมการโฆษณา ส่งเสริมการขาย และการให้ทุนอุปถัมภ์ ได้แก่ มาตรการควบคุมการโฆษณา (มาตรา 32)

สาเหตุในการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากข้อมูลจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เมื่อมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่พร้อมให้เข้าถึงได้ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะเพิ่มขึ้น ในขณะที่สิ่งเหล่านี้จะลดลงหากมีการจำกัดการเข้าถึง ซึ่งการควบคุมการเข้าถึงนั้นสามารถทำได้ทั้งในระดับประชากร อาทิ การควบคุมเวลาขาย หรือในระดับบุคคล อาทิ การจำกัดอายุ⁵

หนึ่งในมาตรการที่ใช้ในการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลการศึกษาจากประเทศสวีเดน สหรัฐอเมริกา และแคนาดา เกี่ยวกับการกระทบของการอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านที่ไม่มีที่นั่งดื่มเพิ่มขึ้นหนึ่งวันต่อสัปดาห์ การศึกษาเหล่านี้ทุกงานยกเว้นเพียงหนึ่งการศึกษาพบว่า ปริมาณการบริโภคต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังจากเพิ่มวันขายขึ้นเพียงหนึ่งวัน เมื่อรวมกันแล้วประมาณได้ว่า การมีวันขายเพิ่มเติมต่อสัปดาห์สัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อหัวร้อยละ 3.4 โดยเป็นเบียร์ร้อยละ 5.3 ไวน์ร้อยละ 2.6 และสุราร้อยละ 2.6 นอกจากนี้ ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมในปี ค.ศ. 2010 พบว่าการเปลี่ยนแปลงวันขาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขายในร้านนั่งดื่ม มีความสัมพันธ์กับอัตราการเกิดอาชญากรรม แม้ว่าหลักฐานจะไม่สอดคล้องกัน แต่ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การอนุญาตหรือจำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันใดวันหนึ่ง สามารถส่งผลกระทบต่อระดับการบริโภคของประชากรและอัตราการเกิดอันตรายได้เช่นกัน ในส่วนของการจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้มีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบซึ่งพบหลักฐานวิชาการส่วนใหญ่สอดคล้องกันว่า การเปลี่ยนแปลงเวลาซื้อขายนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอัตราการเกิดอันตราย โดยการจำกัดเวลาซื้อขายมักตามมาด้วยการลดลงของอันตราย ในแง่ของขนาดของผลกระทบ (Effect Size) ดังนั้น จึงอาจกล่าวโดยสรุปจากหลักฐานที่ชัดเจนและสอดคล้องกันอย่างสมเหตุสมผลจากหลายประเทศว่า การเปลี่ยนแปลงวันหรือเวลาการซื้อขายมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และอัตราการเกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ เมื่อชั่วโมงและวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น การบริโภคและอันตรายก็จะเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน เมื่อชั่วโมงและวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง การบริโภคและอันตรายก็จะลดลง⁶

สำหรับประเทศไทย มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีบัญญัติไว้ในมาตรา 28 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นเท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้” หลังจากที่ถูกกฎหมายมีผลใช้บังคับ ได้มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในส่วนของวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2552 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

⁵ สวัสดิ์ อัมมวงศ์ชัย คำนวน อึ้งชูศักดิ์. สุราไม่ใช่สินค้าธรรมดา. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์; 2566. หน้า 225.

⁶ เล่มเดียวกัน. หน้า 242.

ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ต่อมา มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2552 เพิ่มเติมข้อยกเว้นสำหรับการขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม โดยให้เหตุผลว่า เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวในประเทศไทยและกระตุ้นเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2558 ได้มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 2 และกำหนดวันห้ามขายเพิ่มเติม โดยห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ

ในส่วนของเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2558 กำหนดห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. ยกเว้นการขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ และการขายในสถานบริการ ซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการ

หากพิจารณามาตรการควบคุมวันและเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย จะพบว่า มาตรการดังกล่าวมีมาก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เพียงแต่เจตนารมณ์ของกฎหมายแต่ละฉบับอาจมีความแตกต่างกันไป โดยในเรื่องของวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่ามีบัญญัติไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. 2511 บัญญัติว่า “ในวันเลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้ใดขาย จำหน่าย แจกหรือจัดเลี้ยงสุรกายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้ง” และมีบทกำหนดโทษตามมาตรา 66 “ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 13 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ในเรื่องของเวลา มีบัญญัติไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 โดยความในข้อ 2 วรรคหนึ่ง แห่งประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าว กำหนดห้ามผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิดในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 น. ถึงเวลา 14.00 น. และตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวงกรุงเทพธนบุรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น และข้อ 4 กำหนดโทษว่าผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 2 วรรคหนึ่ง หรือจำหน่ายสุราในเวลาห้ามจำหน่ายระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาตตามข้อ 3 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายที่ต้องการขยายเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยมีการออกกฎกระทรวงกำหนดวันเวลาเปิดปิดของสถานบริการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2566 ขยายเวลาให้สถานบริการที่ตั้งอยู่ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดชลบุรี จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดภูเก็ต และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมถึงสถานบริการที่ตั้งอยู่ในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมทั่วประเทศ สามารถเปิดให้บริการได้ถึงเวลา 04.00 น. นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่จะ

ขยายเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับร้านอาหาร รวมถึงมีผู้ประกอบการเสนอให้มีการยกเลิกวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อีกด้วย

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่ามาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวเป็นมาตรการสำคัญที่ควรนำมาศึกษา ทั้งกฎหมายในประเทศไทยและต่างประเทศ แล้วนำมาเทียบเคียงและวิเคราะห์ให้ได้แนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อีกทั้งยังก่อให้เกิดความสมดุลในทุกมิติ ทั้งมิติสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาถึงมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1.3 สมมติฐานการศึกษา

มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ยังคงมีประเด็นที่เป็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเป็นอย่างมาก โดยมีข้อถกเถียงหรือข้อโต้แย้งว่ามาตรการที่กำหนดขึ้นไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจากการศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศต่าง ๆ พบว่ามีการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดียวกัน อันสามารถนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

1.4 วิธีการศึกษา

ในการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ทั้งตัวบทกฎหมาย ตำรากฎหมาย เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนบทความทางกฎหมายทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งบทความที่สืบค้นจากฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมอย่างเป็นระบบและวิเคราะห์ต่อไป

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย ทั้งที่มีอยู่เดิมและที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย
2. เพื่อทราบมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ
3. เพื่อทราบแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

บทที่ 2

แนวคิดในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ และการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ทำให้ในปี พ.ศ. 2522 ในที่ประชุมสมัชชาองค์การอนามัยโลก (WHO) ครั้งที่ 32 ได้ผ่านมติ WHOA32.40 เรียกร้องให้ประเทศสมาชิก “นำมาตรการที่เหมาะสมทุกวิถีทางมาใช้ในการลดการบริโภคในประชากรทุกหมู่เหล่า” และ “พัฒนาแผนงานโครงการด้านการป้องกันที่เข้มข้น ซึ่งรวมทั้งการให้ข้อมูล ความรู้ สารสนเทศต่าง ๆ และการออกกฎหมายที่เหมาะสมที่มีประสิทธิผลในการสนับสนุนการดำเนินการที่มีผลต่อการผลิตและการขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์” ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 มติ WHOA36.12 สมัชชาองค์การอนามัยโลก ครั้งที่ 36 ได้เสนอแนะให้ประเทศสมาชิก “จัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติที่ชัดเจนและครบถ้วนทุกด้านที่ให้ความสำคัญด้านการป้องกันภายใต้กรอบยุทธศาสตร์สุขภาพดีถ้วนหน้า” และ “พัฒนากลวิธีและกิจกรรมในแผนงานโครงการที่ต่อเนื่องและระยะยาวเพื่อลดการบริโภคและแก้ไขปัญาที่เกิดขึ้นจากแอลกอฮอล์”¹

2.1 แนวคิดในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

ข้อมูลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศล้วนพบว่า การบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบทางสุขภาพในเชิงลบมากกว่าเชิงบวกหลายสิบเท่า อีกทั้งยังเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดภาระโรคและการบาดเจ็บเป็นอันดับต้น ๆ เมื่อเทียบกับปัจจัยเสี่ยงอื่น ๆ ข้อมูลขององค์การอนามัยโลกระบุว่า เครื่องตี้มแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการเจ็บป่วยกว่า 200 โรค ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคไม่ติดต่อที่เป็นปัญหาสำคัญ รวมถึงส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ² อาทิ

(1) ผลกระทบทางสังคม ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าที่ผ่านมายืนยันถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์กับปัญหาความรุนแรง ปัญหาครอบครัว การล่วงละเมิดต่อเด็ก ปัญหาจากการทำงาน นอกเหนือจากอุบัติเหตุจากการทำงาน รวมถึงปัญหาทางการเงิน เนื่องจากเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดภาระทางการเงินของประเทศที่ต้องนำไปใช้ในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยจากเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ยังมีต้นทุนจากการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดีที่เกิดจากการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

(2) ผลกระทบทางสุขภาพ การบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับโรคต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุการเสียชีวิตในอันดับต้น ๆ เช่น โรคหลอดเลือดสมอง โรคเอดส์ โรคมะเร็งตับ เป็นต้น ความสูญเสียปีสุขภาวะจากภาวะบกพร่องทางสุขภาพ (Years of Life Lost due to Disability : YLDs) พบว่า สาเหตุรายโรค 10 อันดับแรกที่ทำให้เกิดความสูญเสียอันเนื่องมาจากภาวะบกพร่องทางสุขภาพ มีสัดส่วนสูงถึงประมาณ 2 ใน 3

¹ ยงยุทธ ขจรธรรม พิมพ์า ขจรธรรม บัณฑิต ศรีไพศาล. ประสิทธิผลของนโยบายและมาตรการการควบคุมการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ; 2547. หน้า 6.

² สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์. 1 ทศวรรษ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรกราฟิกแอนดส์; 2561. หน้า 9.

ของความสูญเสียปีสุขภาวะจากภาวะบกพร่องทางสุขภาพทั้งหมด โดยสาเหตุหลัก คือ ภาวะติดสุรา ซึ่งสูงถึงร้อยละ 13.1 จะเห็นได้ว่าโรคและการบาดเจ็บที่เป็นต้นเหตุสำคัญของความสูญเสียทางสุขภาพเกือบทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจน

จากมติสมัชชาองค์การอนามัยโลก ครั้งที่ 32 (WHA32.40) ที่เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกออกกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าประเทศสมาชิก จำนวน 66 ประเทศ มีกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์โลกเรื่องแอลกอฮอล์และสุขภาพ 2014) อาทิ สาธารณรัฐอาร์เจนตินา สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส ราชอาณาจักรนอร์เวย์ เครือรัฐออสเตรเลีย สำหรับประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2544 - 2548 มีปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการกำหนดนโยบายควบคุมปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อประโยชน์ด้านสุขภาพของประชาชนและสังคม อาทิ การมีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ฉบับประชาชน เน้นความสำคัญของประชาชนเป็นเป้าหมายในการพัฒนาจนทำให้เกิดการปฏิรูปการเมือง เกิดระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพ ทำให้การออกกฎหมายหรือนโยบายและมาตรการต่าง ๆ สามารถทำได้ในปริมาณมากและรวดเร็ว ประกอบกับกระแสการปฏิรูประบบสุขภาพของประเทศไทย ส่งผลให้มีการออกกฎหมาย นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ในระยะเวลาอันสั้น³ อาทิ

- มาตรการควบคุมการโฆษณา

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 ห้ามเผยแพร่สปอตโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ หรือสปอตโฆษณาของบริษัทผู้ผลิต ห้ามการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ รวมทั้งการแสดงเครื่องหมายการค้า ชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ตลอดจนการกล่าวถึงผู้สนับสนุนรายการ และห้ามแพร่ภาพโฆษณา (ทุกรูปแบบ) ในรายการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาภายในประเทศทางวิทยุและโทรทัศน์ในช่วงเวลา 05.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา และให้โฆษณาได้เฉพาะภาพลักษณ์ของบริษัทหรือกิจการ โดยห้ามการโฆษณาในลักษณะเชิญชวนให้บริโภคหรืออวดอ้างสรรพคุณของผลิตภัณฑ์โดยเด็ดขาดในช่วงเวลา 22.00 นาฬิกา ถึงเวลา 05.00 นาฬิกา และกำหนดให้การโฆษณาป้ายกลางแจ้งต้องระบุค่าเตือน

- มาตรการควบคุมการเข้าถึงและหาซื้อ

(1) นโยบายจำกัดอายุผู้ซื้อและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ให้ต่ำกว่า 18 ปี ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยมาตรา 26 (10) บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์ และมาตรา 45 ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะ เพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุราหรือบุหรี่

(2) มติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2547 ห้ามจำหน่ายสุราในสถานศึกษา ศาสนสถาน

³ บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ. วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2548. หน้า 10.

- มาตรการรณรงค์

(1) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 275) พ.ศ. 2546 กำหนดข้อความคำเตือน “ห้ามจำหน่ายสุราแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี” “การดื่มสุราทำให้ความสามารถในการขับชียานพาหนะลดลง” และ “เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีไม่ควรดื่ม”

(2) ประกาศกระทรวงสาธารณสุขกำหนดหลักเกณฑ์การโฆษณาสินค้าที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) กำหนดข้อความคำเตือนในการโฆษณา 6 ข้อความ ได้แก่ “การดื่มสุราทำให้ความสามารถในการขับชียานพาหนะลดลง” “การดื่มสุราเป็นอันตรายต่อสุขภาพและบันทอนสติสัมปชัญญะ” “การดื่มสุราทำให้ตับแข็งและเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ” “เมาแล้วขับอาจพิการและตายได้” “ดื่มสุราอาจทำให้ขาดสติและเสียชีวิต” และ “ดื่มสุราผิดศีลข้อ 5” โดยผู้ประกอบการจะต้องแสดงข้อความคำเตือนเวียนไปตามลำดับ

(3) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2547 เห็นชอบมาตรการรณรงค์และควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กำหนดให้วันอาทิตย์เป็นวันครอบครัวแข็งแรง (Healthy Family Day) ของสังคมไทย โดยให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องหามาตรการควบคุมและรณรงค์ให้มีการงดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ รวมทั้งอบายมุขสิ่งเสพติดอื่น ๆ ที่ทำลายสุขภาพ ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนแต่ละครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความอบอุ่นในครอบครัวทุกวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ

อย่างไรก็ตาม กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ใช้บังคับอยู่ในประเทศไทยมีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นต้น แต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาคูหาเหตุ ปัญหาครอบครัว ผลกระทบทางสุขภาพและเศรษฐกิจ กระทรวงสาธารณสุขและคณะกรรมการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ (คบอช.) จึงได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ขึ้น และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีชุดที่มีพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2550 และนำเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 17/2550 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2550⁴

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2551 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป สำหรับเหตุผลในการประกาศใช้ คือ โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุ และอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน โดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่ม

⁴ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา; 2551. หน้า 12.

แอลกอฮอล์ได้โดยง่าย พระราชบัญญัติฉบับนี้ประกอบด้วย 7 หมวด 45 มาตรา สำคัญเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะอยู่ที่หมวด 4 การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. มาตรการควบคุมฉลาก บรรจุภัณฑ์ พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตหรือนำเข้า

“มาตรา 26 ให้ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีบรรจุภัณฑ์ ฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตหรือนำเข้า ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) การอื่นตามที่คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติและประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ปัจจุบันคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ได้ออกประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับฉลากของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 กำหนดให้ฉลากของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ รวมถึงไม่ใช่ข้อความที่เชิญชวนให้บริโภคหรืออวดอ้างสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยตรงหรือทางอ้อม ในส่วนของบรรจุภัณฑ์และข้อความคำเตือนนั้น คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ได้ให้ความเห็นชอบร่างประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตหรือนำเข้า พ.ศ. และอยู่ระหว่างการดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อให้มีผลใช้บังคับต่อไป

2. มาตรการควบคุมสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“มาตรา 27 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

(1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา

(2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา

(3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร

(4) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก

(5) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(6) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้า ในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(7) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

(8) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ”

ทั้งนี้ หลังจากที่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับ ได้มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดสถานที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติม เช่น ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทาง พ.ศ. 2558 ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา พ.ศ. 2558 เป็นต้น

3. มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“มาตรา 28 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้”

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา”

4. มาตรการควบคุมอายุและอาการของผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลดังต่อไปนี้

- (1) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) บุคคลที่มีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้”

5. มาตรการควบคุมลักษณะและวิธีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“มาตรา 30 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ
- (2) การเร่ขาย
- (3) การลดราคาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย
- (4) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการ การชิงโชค การชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือผู้นำหีบห่อหรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ
- (5) โดยแจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือกับสินค้าอื่น หรือการให้บริการอย่างอื่นแล้วแต่กรณี หรือแจกจ่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะตัวอย่างของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขการขายในลักษณะที่เป็นการบังคับซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยทางตรงหรือทางอ้อม

(6) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ”

ปัจจุบันได้มีการออกประกาศกำหนดวิธีการหรือลักษณะที่ต้องห้ามในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติม จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวิธีการหรือลักษณะห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการใช้เครื่องจ่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณร้านค้าสะดวกซื้อ

พ.ศ. 2561 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะ การขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563

6. มาตรการควบคุมสถานที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“มาตรา 31 ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

(1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทาง ศาสนา

(2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และ ร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล

(3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตาม ประเพณี

(4) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วน บุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี หรือสถานศึกษาที่สอนการผสมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และ ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(5) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้า ในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(6) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

(7) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์แห่งชาติ”

ทั้งนี้ หลังจากที่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับ ได้มี การออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติม เช่น ประกาศ สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทาง พ.ศ. 2555 เป็นต้น

7. มาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“มาตรา 32 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม

การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใด ๆ โดยผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทให้กระทำได้ เฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือ สัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดนอกราชอาณาจักร”

โดยปัจจุบันได้มีการออกกฎหมายลำดับรองเพิ่มเติม ได้แก่ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการแสดงภาพสัญลักษณ์เพื่อประกอบการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2553 และประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เรื่อง รูปแบบของข้อความคำเตือน

ประกอบภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือภาพสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2557

ทั้งนี้ นอกจากประเทศไทยจะมีการออกกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว ยังมีการจัดทำยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ ซึ่งสอดคล้องกับมติสมัชชาองค์การอนามัยโลก ครั้งที่ 36 (WHA36.12) ที่เสนอแนะให้ประเทศสมาชิกจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติที่ชัดเจนและครบถ้วนทุกด้านที่ให้ความสำคัญด้านการป้องกันภายใต้กรอบยุทธศาสตร์สุขภาพดีถ้วนหน้า โดยคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้เสนอแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ (พ.ศ. 2554 - 2563) ที่ผลักดันผ่านสมัชชาสุขภาพแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาและให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2553 เพื่อสนับสนุนการควบคุมขนาดและความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย แผนยุทธศาสตร์นี้มีเป้าหมายเชิงกลไกของนโยบาย 4 ประการ คือ

1. ควบคุมและลดปริมาณการบริโภคของสังคม
2. ป้องกันนักดื่มหน้าใหม่ และควบคุมความชุกของผู้บริโภค
3. ลดความเสี่ยงของการบริโภค ทั้งในมิติปริมาณการบริโภค รูปแบบการบริโภค และพฤติกรรม

หลังการบริโภค

4. จำกัด และลดความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภค

แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาตินี้ ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ย่อย ซึ่งมีเป้าประสงค์ต่างกัน มุ่งเน้นไปที่การบรรลุเป้าหมายเชิงกลไกทั้งสี่ประการ มีจุดมุ่งหมายที่สนับสนุนกันและกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่หนึ่ง	การควบคุมการเข้าถึงทางเศรษฐศาสตร์และทางกายภาพ (Price and Availability)
ยุทธศาสตร์ที่สอง	การปรับเปลี่ยนค่านิยมและแรงสนับสนุนในการบริโภค (Attitude)
ยุทธศาสตร์ที่สาม	การลดอันตรายจากการบริโภค (Risk reduction)
ยุทธศาสตร์ที่สี่	การจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ (Alcohol Policy at Every Settings)

ยุทธศาสตร์ที่ห้า การพัฒนาการจัดการและสนับสนุนที่เข้มแข็ง (Support)⁵

ในส่วนของการมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เป็นมาตรการย่อยที่อยู่ในยุทธศาสตร์ที่หนึ่ง เนื่องจากการควบคุมการเข้าถึงในเชิงกายภาพจัดเป็นกลุ่มมาตรการที่มีประสิทธิผลในการลดปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีการเสนอแนวทางให้พิจารณาเพิ่มเวลาในการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับช่วงเวลาที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ช่วงเทศกาลวันหยุดยาว เป็นต้น

⁵ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ. นนทบุรี: บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด; 2552. หน้า 12.

ภายหลังการสิ้นสุดของแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570) ขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องและต่อเนื่องกับแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวมีเป้าหมายการดำเนินการ 4 ประการ คือ

- (1) ควบคุมและลดปริมาณการบริโภคของประชาชน
- (2) ป้องกันนักดื่มหน้าใหม่ และควบคุมจำนวนผู้บริโภค
- (3) ลดความเสี่ยงจากการบริโภค ทั้งในมิติของปริมาณการบริโภค รูปแบบการบริโภค และพฤติกรรม

หลังการบริโภค

- (4) จำกัดและลดความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภค

ทั้งนี้ มาตรการหรือกิจกรรมหลักที่ใช้ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 ได้ปรับปรุงมาจากมาตรการแนะนำสำหรับการจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ที่ควรดำเนินการและมีความคุ้มค่าที่สุดขององค์การอนามัยโลก คือ มาตรการ SAFER นำมาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ได้เป็นแนวทางการดำเนินงานภายใต้กลยุทธ์ทั้งหมด 7 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ควบคุมและจำกัดการเข้าถึง (“S” = Strengthen restrictions on alcohol availability)

กลยุทธ์ที่ 2 ควบคุมพฤติกรรมการขับขีหลังการดื่ม (“A” = Advance & enforce drink driving counter measures)

กลยุทธ์ที่ 3 คัดกรองและบำบัดรักษาผู้มีปัญหาจากสุรา (“F” = Facilitate access to screening brief intervention & treatment)

กลยุทธ์ที่ 4 ควบคุมการโฆษณา ส่งเสริมการขาย และการให้ทุนอุปถัมภ์ (“E” = Enforce ban / comprehensive restrictions on alcohol advertising sponsorship & promotion)

กลยุทธ์ที่ 5 ขึ้นราคาผ่านระบบภาษี (“R” = Raise prices on alcohol through excise taxes and price policy)

กลยุทธ์ที่ 6 สร้างค่านิยมเพื่อลดการดื่ม (Creating values to reduce alcohol consumption and networking)

กลยุทธ์ที่ 7 ระบบสนับสนุนและบริหารจัดการที่ดี (Supporting and good governance)⁶

แผนปฏิบัติการด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 ที่ได้จัดทำขึ้นนี้ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ โดยในระดับโลก (Global Target) มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และเป้าหมายการควบคุมป้องกันโรคไม่ติดต่อ (NCD 9 global targets) ในระดับประเทศมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

⁶ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค. แผนปฏิบัติการด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570). กรุงเทพมหานคร: อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์; 2565. หน้า 17.

ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และประเด็นที่ 13 การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี นอกจากนี้ แผนปฏิบัติการฯ ยังมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ประเด็นการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และประเด็นความรู้ด้านสุขภาพ ตลอดจนมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ และยุทธศาสตร์ที่ 4 คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น ซึ่งแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าวจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการควบคุมขนาดและความรุนแรงของปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย

2.2 มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชากร และถือเป็นหนึ่งในปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญในการทำลายสุขภาพของประชากรทั่วโลก สมัชชาอนามัยโลกได้มีการร้องขอให้ผู้อำนวยการองค์การอนามัยโลก เสนอร่างยุทธศาสตร์โลกในการจัดการปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในที่ประชุมสมัชชาอนามัยโลก สมัยที่ 63 ผ่านคณะกรรมการบริหารองค์การอนามัยโลก มีการกระตุ้นให้ประเทศสมาชิกร่วมมือกันในการพัฒนาร่างยุทธศาสตร์โลก รวมถึงมีการปรึกษาหารือกับองค์กรระหว่างประเทศ องค์กรวิชาชีพสุขภาพ องค์กรภาคประชาสังคม และผู้ประกอบการต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการในการแสดงบทบาทเพื่อจัดการปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยในเดือนมกราคม พ.ศ. 2553 ในการประชุมคณะกรรมการบริหารองค์การอนามัยโลก ครั้งที่ 126 ได้มีการพิจารณาร่างยุทธศาสตร์โลกในการจัดการปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อนที่จะมีมติรับรองเป็นเอกฉันท์ (มติที่ EV 126.R11)⁷

นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ในยุทธศาสตร์โลกฯ ที่เสนอให้ประเทศสมาชิกได้พิจารณาขอบเขตเป้าหมาย จัดทำขึ้นจากความรู้วิชาการ โดยเฉพาะข้อมูลด้านประสิทธิผลและความคุ้มค่าของมาตรการ ตัวอย่างประสพการณ์ของมาตรการที่ได้ผลดีหรือประสบความสำเร็จ แต่การดำเนินมาตรการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามดุลพินิจของประเทศสมาชิก ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเทศ เช่น ศาสนา วัฒนธรรม ทรัพยากร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หนึ่งในขอบเขตเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์โลก คือ การควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอาศัยกฎหมาย นโยบาย หรือโครงการต่าง ๆ อันเป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมการเข้าถึงอาจกระทำได้หลายวิธี อาทิ การควบคุมจำนวนและสถานที่ตั้งของร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมระบบการออกใบอนุญาตค้าปลีก การควบคุมอายุขั้นต่ำในการซื้อหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการควบคุมจำนวนวันและชั่วโมงในการค้าปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

⁷ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. ยุทธศาสตร์โลกในการจัดการปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. นนทบุรี: บริษัท เดอะ กราฟิโกซิสเต็มส์ จำกัด. 2550. หน้า 33.

ในประเทศไทย มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับก็มีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

2.2.1 มาตรการควบคุมวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 28 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้”

นายกรัฐมนตรี ในฐานะรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย ได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 3 ฉบับ ได้แก่

1. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2552 และกำหนดให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา”

2. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2552 และกำหนดให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ยกเว้นการขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม” ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวในประเทศไทย และกระตุ้นเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

3. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2558 และกำหนดให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันสาฬหบูชา วันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ”

จากการศึกษาข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องพบว่า นอกจากการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 แล้ว ยังมีกฎหมายอื่นที่กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยเช่นกัน ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยพบว่าเริ่มมีการบัญญัติห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. 2511 มาตรา 13 ซึ่งบัญญัติว่า “ในวันเลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้ใดขาย จำหน่ายจ่ายแจกหรือจัดเลี้ยงสุรกายในปริมณฑลสามสิบเมตรแห่งที่เลือกตั้ง” ซึ่งปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นก็ยังคงมีการกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันเลือกตั้งเช่นเดิม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 147 บัญญัติว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

2. พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 123 บัญญัติว่า “ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

2.2.2 มาตรการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในประเทศไทยเริ่มมีการกำหนดมาตรการควบคุมการเข้าถึงและการหาซื้อครั้งแรก โดยการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 20 บัญญัติว่า “ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 หรือประเภทที่ 4 จะขายสุราได้แต่เฉพาะภายในเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง”⁸ ซึ่งได้มีการออกกฎกระทรวง กำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายฉบับ ได้แก่

1. กฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2493) ออกตามความในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 บัญญัติให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 หรือประเภทที่ 4 ขายสุราได้เฉพาะภายในเวลาตั้งแต่ 6.00 นาฬิกาถึงสิ้นวัน และตั้งแต่ขึ้นวันใหม่ถึง 0.30 นาฬิกา

2. กฎกระทรวง ฉบับที่ 36 (พ.ศ. 2504) ออกตามความในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 และกำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 หรือประเภทที่ 4 ขายสุราได้เฉพาะภายในเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่ 17.00 นาฬิกา ถึง 02.00 นาฬิกา ของวันถัดไป

3. กฎกระทรวงกำหนดเวลาขายสุราสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 พ.ศ. 2548 ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ 36 และกำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 หรือประเภทที่ 4 ขายสุราได้เฉพาะภายในเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่ 17.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา โดยมีข้อยกเว้นไม่ใช้บังคับแก่ผู้ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายสุราเกินเวลา 24.00

⁸ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 19 ใบอนุญาตขายสุรามี 7 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป

ประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป

ประเภทที่ 3 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร

ประเภทที่ 4 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร

ประเภทที่ 5 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร เพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกิน สิบวัน

ประเภทที่ 6 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร เพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกินสิบวัน

ประเภทที่ 7 สำหรับการขายสุราครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร เพื่อดื่มภายในสมาคมหรือสโมสร

นาฬิกา ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2515 และผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งขายสุราในสถานบริการภายในเวลาทำการของสถานบริการนั้นเกินเวลา 24.00 นาฬิกา

นอกจากกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 แล้ว แต่เดิมยังมีการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ในพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2495 และกำหนดให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวบัญญัติว่า

“มาตรา 4 นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ 17.00 นาฬิกา ถึง 22.00 นาฬิกา

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายสุราจำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ในร้านจำหน่ายสุรา”

ต่อมาความในมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ถูกยกเลิกโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2504 และกำหนดให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวกำหนดให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 4 นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ 17.00 นาฬิกา ถึง 02.00 นาฬิกาของวันถัดไป

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าวจำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุรา”

ภายหลังได้มีการพิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายว่าด้วยการควบคุมโรคภัยซึ่งใช้บังคับอยู่ในช่วงเวลาดังกล่าว มีการกำหนดเวลาสำหรับการขายสุราและการดื่มสุราในร้านจำหน่ายสุราที่ไม่เหมาะสมสมควรกำหนดเวลาเสียใหม่ เพื่อเป็นการประหยัดและรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน จึงมีการออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2515 และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2515 เป็นต้นไป ประกาศของคณะปฏิวัตีดังกล่าวได้ยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 4 ในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ 17.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา

(1) ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าวจำหน่ายสุราทุกชนิด

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุรา

ทั้งนี้เว้นแต่การขายสุราหรือการดื่มสุรานั้นกระทำในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ระหว่างเวลาที่กฎหมายอนุญาตให้สถานบริการนั้นเปิดทำการได้เกินเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรานี้”

ปัจจุบันพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515 ถูกยกเลิกโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2515 และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป เหตุผลในการประกาศใช้ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 เนื่องจากคณะปฏิวัติเห็นว่า การกำหนดเวลาจำหน่ายสุราและการดื่มสุรา ณ สถานที่ขายสุราและกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนตามความในพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัยยังไม่เหมาะสม สมควรมีบทบัญญัติให้มีการอนุญาตให้จำหน่ายสุราและดื่มสุรา ณ สถานที่ขายในเวลาที่ยกเว้นจำหน่ายสุราได้ในบางกรณี และกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนเสียใหม่ จึงได้กำหนดให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 2 ห้ามมิให้ผู้ใดได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิด ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวงกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น

ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุราในกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายสุรา เว้นแต่สถานที่ขายสุรานั้นได้รับอนุญาตให้จำหน่ายได้ตามวรรคหนึ่ง

การจำหน่ายสุราและดื่มสุราในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้เปิดทำการได้เกินเวลา 24.00 นาฬิกา ให้กระทำนอกเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองได้ เฉพาะหลังจากเวลา 24.00 นาฬิกา จนถึงเวลาปิดทำการ

หลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรือวิธีการเกี่ยวกับการขออนุญาต การอนุญาต การออกใบอนุญาต การแสดงใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การจำหน่ายสุราของผู้ได้รับใบอนุญาต และค่าธรรมเนียมการออกและการต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

อย่างไรก็ตาม นอกจากมาตรการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะถูกบัญญัติไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ยังมีการบัญญัติไว้ในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้” หลังจากที่ถูกกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551 ก็ไม่ได้มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่อย่างใด เนื่องจากเห็นว่าหลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 แล้ว แต่ผลจากการบังคับใช้กฎหมายพบว่า ประกาศของคณะปฏิวัตินี้ดังกล่าวมีผลใช้บังคับกับผู้ที่ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 เท่านั้น หมายความว่าผู้ที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบไม่ถูกต้องตามกฎหมาย กล่าวคือ ไม่ได้รับใบอนุญาตขายสุรา กลับไม่ถูกลงโทษตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว ดังนั้น นายกรัฐมนตรี

ในฐานะรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย จึงได้มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2558 และมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวบัญญัติว่า

“ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขายในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ

(2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ”

เมื่อพิจารณาเนื้อหาในกฎหมายทั้งสองฉบับ ได้แก่ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 และ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 จะพบว่ากฎหมายทั้งสองฉบับมีการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สอดคล้อง ไม่ได้ขัดหรือแย้งกันแต่อย่างใด เพียงแต่กำหนดให้ทั้งผู้ที่มีหรือไม่มีใบอนุญาตขายสุราจะต้องรับโทษจากการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลาที่กฎหมายกำหนดเช่นเดียวกัน

บทที่ 3

มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ

มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่มาตรการที่เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น หากพิจารณากฎหมายในประเทศต่าง ๆ จะพบว่ามีข้อกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย เช่นเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชากรทั่วโลกเสียชีวิต ข้อมูลจาก Global status report on alcohol and health and treatment of substance use disorders ขององค์การอนามัยโลกระบุว่า ประชากรประมาณ 400 ล้านคนทั่วโลกตกอยู่ในความผิดปกติจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติด ประชากรเหล่านี้มากกว่าครึ่งหนึ่งติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพบว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยสองครั้งต่อวัน ซึ่งเป็นปริมาณที่เสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบต่อสุขภาพและเป็นอันตรายต่อชีวิต องค์การอนามัยโลกจึงมีความกังวลเรื่องสุขภาพของประชากรทั่วโลก และพยายามกระตุ้นให้เห็นถึงสถานการณ์และปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการศึกษานโยบายและการดำเนินการของประเทศต่าง ๆ พบว่า วัตถุประสงค์และเป้าหมายสำคัญของนโยบายการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ

- (1) การลดนักดื่มหน้าใหม่ โดยเลื่อนอายุการเริ่มดื่มของเยาวชนให้มากที่สุด
- (2) การลดปริมาณการดื่มของประชากรโดยรวม
- (3) การลดอันตรายจากการดื่ม

โดยมีกลุ่มมาตรการที่สำคัญ 3 กลุ่มมาตรการ คือ

(1) กลุ่มมาตรการลดอุปทาน ได้แก่ มาตรการกำหนดราคาและภาษี (Pricing and Taxation) มาตรการจำกัดการเข้าถึงและการหาซื้อ (Regulating the Physical Availability of Alcohol) มาตรการควบคุมการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย (Regulating Alcohol Promotion) มาตรการปรับเปลี่ยนบริบทและสิ่งแวดล้อมในการดื่ม (Modifying the Drinking Context) และมาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริบทระหว่างประเทศ (The International Context of Alcohol Policy)

(2) กลุ่มมาตรการลดอุปสงค์ ได้แก่ มาตรการด้านการศึกษาและการณรงค์ (Education and Persuasion Campaign) และมาตรการทางสังคมในชุมชน (Community Intervention)

(3) กลุ่มมาตรการลดผลกระทบ ได้แก่ มาตรการลดและป้องกันปัญหาสังคมที่เกิดจากการบริโภค (Decreasing and Preventing Social Problems) มาตรการรักษาและการให้การช่วยเหลือโดยเร็ว (Treatment and Early Intervention Services)¹

เมื่อพิจารณากลุ่มมาตรการลดอุปทานจะเห็นได้ว่า มาตรการจำกัดการเข้าถึงและการหาซื้อเป็นหนึ่งในมาตรการที่นำมาใช้เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งการ

¹ บัณฑิต ศรีไพศาล จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณ. การควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์ด้วยกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร. Soda Studio Creation & Publishing; 2550. หน้า 10.

จำกัดวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเป็นวิธีการสำคัญวิธีการหนึ่งที่ช่วยลดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลีย ประกอบด้วย 6 รัฐ (States) คือ รัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) รัฐวิกตอเรีย (Victoria) รัฐควีนส์แลนด์ (Queensland) รัฐเซาท์ออสเตรเลีย (South Australia) รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย (Western Australia) และรัฐทัสมาเนีย (Tasmania) กับเขตการปกครองตนเองอีก 2 เขตการปกครอง ได้แก่ ดินแดนนอร์เทิร์นเทร์ริทอรี (Northern Australia) และดินแดนออสเตรเลียแคปิตอลเทร์ริทอรี (The Australian Capital Territory)

ระบอบการปกครองของประเทศออสเตรเลียเป็นแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแบบประเทศอังกฤษผสมกับการปกครองแบบสหพันธรัฐของสหรัฐอเมริกา โดยกษัตริย์ของประเทศอังกฤษทรงเป็นพระเจ้าอยู่หัวของประเทศออสเตรเลียด้วย และทรงใช้อำนาจอธิปไตย บริหาร และตุลาการผ่านองค์กรของรัฐ 2 ระดับ คือ ระดับเครือรัฐ (Commonwealth Level) และระดับรัฐ (State Level) การใช้อำนาจอธิปไตย หากเป็นระดับเครือรัฐ รัฐสภาแห่งเครือรัฐ (Commonwealth Parliament) จะทำหน้าที่ตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับแก่ทุกรัฐและเขตการปกครองตนเองเฉพาะเรื่องที่บัญญัติไว้ในมาตรา 51 ของรัฐธรรมนูญแห่งเครือรัฐ ส่วนในระดับรัฐ แต่ละรัฐจะมีรัฐสภา (State Parliament) เป็นของตนเอง เพื่อทำหน้าที่ตรากฎหมายอื่นที่รัฐธรรมนูญมิได้กำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐสภาแห่งเครือรัฐขึ้นใช้บังคับภายในรัฐนั้น อาทิ เรื่องการศึกษา การคมนาคมขนส่ง การสาธารณสุข การเกษตร ซึ่งแต่ละรัฐต่างมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวปฏิบัติในการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับแตกต่างกันไป²

ตามกฎหมายควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศออสเตรเลีย “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายถึง สุรา เบียร์ หรือของเหลวที่ผ่านการหมักของพืช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภคของมนุษย์ ทั้งนี้ ยังรวมถึงสารอื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภคของมนุษย์ที่มีระดับเอทิลแอลกอฮอล์หรือเอทานอล (ethyl alcohol หรือ ethanol) สูงกว่า 5mL/L (0.5%) ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส แต่ไม่รวมถึงของเหลวที่ใช้แช่แข็ง หรือดองผลไม้ที่บรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการจำหน่ายแก่สาธารณชน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศออสเตรเลีย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องการจำหน่าย การจัดหา และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การลดการเกิดอันตรายและความเจ็บป่วยของประชาชน อันเนื่องมาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการออกใบอนุญาต และการกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวงการอุตสาหกรรม ทั้งนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เป็นกฎหมายที่รัฐแต่ละรัฐบัญญัติขึ้นเอง เช่น Liquor Act 1982 ของรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) Liquor Licensing Act 1988 ของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย (Western

² บรรเจิด สิงคะเนติ และคณะ. รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. นนทบุรี: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค; 2547. หน้า 34 - 35.

Australia) Liquor and Accommodation Act 1990 ของรัฐทัสมาเนีย (Tasmania) Liquor Act 1992 ของรัฐควีนส์แลนด์ (Queensland) Liquor Licensing Act 1997 ของรัฐเซาท์ออสเตรเลีย (South Australia) Liquor Control Reform Act 1998 ของรัฐวิกตอเรีย (Victoria) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของแต่ละรัฐนั้น มีการบัญญัติหลักเกณฑ์การควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้คล้ายกัน แตกต่างกันเพียงรายละเอียดปลีกย่อย อาทิ อัตราค่าปรับ เวลาเปิดปิดของสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สำหรับมาตรการควบคุมวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศออสเตรเลียนั้น มีการบัญญัติห้ามซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน Good Friday³ ซึ่งบางรัฐมีการกำหนดข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันดังกล่าว⁴ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- รัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) ไม่อนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้าน และสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต (on premises) ระหว่าง 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา

- รัฐวิกตอเรีย (Victoria) ไม่อนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้าน ส่วนร้านค้าสามารถให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ระหว่าง 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 01.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม หากเป็นผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับประชาชนทั่วไปได้ และมีข้อยกเว้นสำหรับบางร้านค้าที่ได้รับใบอนุญาตพิเศษสำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- รัฐควีนส์แลนด์ (Queensland) ไม่อนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้าน ส่วนสถานที่จัดงานวัน Good Friday อนุญาตให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับมื้ออาหารได้ ระหว่าง 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา

- รัฐเซาท์ออสเตรเลีย (South Australia) ยกเลิกการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน Good Friday แต่ร้านค้าบางแห่งยังคงเลือกที่จะปิดให้บริการ

- รัฐเวสต์เทิร์นออสเตรเลีย (Western Australia) ไม่อนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้าน แต่บางสถานที่ อาทิ โรงแรม ผับ สามารถให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับมื้ออาหารได้ ระหว่าง 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา และไนต์คลับสามารถให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ถึงเวลา 03.00 นาฬิกา

- รัฐทัสมาเนีย (Tasmania) ไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- ดินแดนออสเตรเลียแคปิตอลเทร์ริทอรี (Australian Capital Territory) ไม่มีข้อจำกัดในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- ดินแดนนอร์ทเทิร์นเทร์ริทอรี (Northern Territory) ไม่อนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้าน ส่วนคลับ บาร์ ร้านอาหาร สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับลูกค้าร่วมกับมื้ออาหารได้ ระหว่าง 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 21.00 นาฬิกา

³ Good Friday (วันศุกร์ก่อนวันอีสเตอร์) เป็นวันสำคัญทางศาสนาคริสต์

⁴ <https://www.theguardian.com/food/2023/apr/07/can-i-buy-alcohol-in-australia-on-good-friday>

ในส่วนของการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็พบว่ามีกำหนดไว้ในกฎหมายเช่นกัน อาทิ

- Liquor Act 1982 ของรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) ได้กำหนดเวลาซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Trading hours) โดยแยกตามประเภทของผู้ได้รับใบอนุญาต อาทิ

(1) ใบอนุญาตขายสุราของโรงแรม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 05.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นวันอาทิตย์ ให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา แต่หากวันอาทิตย์ดังกล่าวตรงกับวันที่ 24 ธันวาคม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ทั้งนี้เฉพาะการบริโภคในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น⁵

(2) ใบอนุญาตขายสุราของร้านค้าทั่วไป สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 05.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นวันอาทิตย์ ให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา แต่หากวันอาทิตย์ดังกล่าวตรงกับวันที่ 24 ธันวาคม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา⁶

(3) ใบอนุญาตขายสุราของร้านอาหาร สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นวันอาทิตย์ ให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา แต่หากวันอาทิตย์ดังกล่าวตรงกับวันที่ 24 ธันวาคม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ทั้งนี้ กรณีวันที่ 31 ธันวาคม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 02.00 นาฬิกาของวันถัดไป⁷

(4) ใบอนุญาตขายสุราของโรงละคร โดยปกติจะกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยกเว้นวันที่มีการแสดงหรือฉายภาพยนตร์จึงจะสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ โดยไม่ถูกจำกัดเวลา⁸

- Liquor Licensing Act 1988 ของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย (Western Australia) กรณีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างผู้ที่มีใบอนุญาตขายสุราหรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ขายหรือจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถกระทำได้ระหว่างเวลา 08.30 นาฬิกา ถึงเวลา 20.30 นาฬิกา ยกเว้นวันอาทิตย์ วันศุกร์ประเสริฐ (Good Friday) วันคริสต์มาส หรือวัน Anzac⁹ และสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 18.00 นาฬิกา ในวันอาทิตย์ ยกเว้นวันคริสต์มาส หรือวัน Anzac¹⁰

กรณีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั่ว ๆ ไป มีการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกันไปตามประเภทของใบอนุญาตขายสุรา เช่น กรณีที่ไม่ใช่วันอาทิตย์ วัน Good Friday วันคริสต์มาส หรือวัน Anzac ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของโรงแรม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 06.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา แต่หากเป็นวันที่ 31 ธันวาคม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

⁵ Liquor Act 1982 section 24

⁶ Liquor Act 1982 section 26

⁷ Liquor Act 1982 section 31

⁸ Liquor Act 1982 section 33

⁹ วัน Anzac คือ วันที่มีการจัดพิธีกรรมทางศาสนาเพื่อรำลึกถึงเหล่าทหารที่เสียชีวิต

¹⁰ Liquor Licensing Act 1988 section 54

จนถึงเวลา 02.00 นาฬิกาของวันถัดไป ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของร้านค้า สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา ส่วนผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของร้านอาหาร สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ 24 ชั่วโมง เป็นต้น¹¹

แต่หากเป็นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ที่ไม่ตรงกับวันคริสต์มาสหรือวัน Anzac ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของโรงแรม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 21.00 นาฬิกา แต่หากเป็นวันที่ 31 ธันวาคม (New Year's Eve) สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 21.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา และขายได้จนถึงเวลา 02.00 นาฬิกาของวันขึ้นปีใหม่ สำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทอื่น ๆ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เช่นเดียวกับวันอื่น ๆ

การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันศุกร์ประเสริฐ (Good Friday) ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของโรงแรม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอดเวลา แต่เฉพาะการขายเพื่อบริโภคในโรงแรมเท่านั้น สำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของร้านอาหาร สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จนถึงเวลา 03.00 นาฬิกา หรือขายได้ตลอดเวลา หากเป็นการขายให้กับผู้เช่าหรือพักอาศัย

การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันคริสต์มาส ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของโรงแรม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอดเวลา แต่เฉพาะการขายเพื่อบริโภคในโรงแรมเท่านั้น สำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของร้านอาหาร สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอดเวลา

การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน Anzac ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของโรงแรม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา หรือขายได้ตลอดเวลา หากเป็นการขายเพื่อบริโภคในโรงแรมเท่านั้น สำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของร้านอาหาร สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในเวลาอื่น นอกจากระหว่างเวลา 03.00 นาฬิกา ถึงเวลา 12.00 นาฬิกา

- Liquor Act 1992 ของรัฐควีนส์แลนด์ (Queensland) ได้กำหนดเวลาซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Ordinary trading hours) โดยกำหนดว่า ในวันอื่น ๆ นอกจากวัน Good Friday หรือวันคริสต์มาส สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นบางสถานที่ อาทิ สนามบิน คาสีโน สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 05.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา โรงแรม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา

ในวัน Anzac ไม่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จนกว่าจะถึงเวลา 13.00 นาฬิกา ยกเว้นการขายเพื่อบริโภคในสถานที่ดังกล่าวระหว่างมื้ออาหาร ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 13.00 นาฬิกา หรือช่วงเวลา 06.00 นาฬิกา ถึงเวลา 13.00 นาฬิกา ในกรณีที่ได้รับการอนุมัติเป็นพิเศษ

ในวันคริสต์มาส หรือวันศุกร์ประเสริฐ (Good Friday) สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เฉพาะกรณีการขายเพื่อบริโภคในสถานที่ดังกล่าวระหว่างมื้ออาหาร ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา สำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรณีอื่น ๆ จะไม่ได้รับอนุญาตแต่อย่างใด

¹¹ Liquor Licensing Act 1988 section 97

ในวันก่อนวันขึ้นปีใหม่ (New Year's Eve) สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตามปกติจนถึงเวลา 02.00 นาฬิกาของวันขึ้นปีใหม่¹²

3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นจากการประกาศอิสรภาพของรัฐอธิปไตย จำนวน 13 มลรัฐ โดยคำประกาศดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1776 และประเทศอังกฤษยอมรับเอกราชในวันที่ 14 มกราคม ค.ศ. 1789 ต่อมาในปีเดียวกันมลรัฐต่าง ๆ ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อก่อตั้งสหพันธรัฐ มอบอำนาจอธิปไตยหลายประการให้รัฐบาลกลาง แต่สงวนอำนาจบางประการไว้ เช่น อำนาจอธิปไตยและการคลัง เป็นต้น¹³

ระบอบการปกครองของประเทศสหรัฐอเมริกาคือสหพันธรัฐ (Federal Republic) แบบประชาธิปไตย มีประธานาธิบดีเป็นประมุขและเป็นหัวหน้ารัฐบาล ประกอบด้วย 50 มลรัฐ เช่น อลาสกา (Alaska) แคลิฟอร์เนีย (California) ฟลอริดา (Florida) ฮาวาย (Hawaii) มิชิแกน (Michigan) นิวยอร์ก (New York) เป็นต้น และ 1 เขตการปกครองพิเศษ ได้แก่ โคโลัมเบีย (District of Columbia)

แต่เดิมประเทศสหรัฐอเมริกาประสบปัญหาที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้เริ่มมีการต่อต้านการดื่มสุรา โดยในปี ค.ศ. 1826 มีการก่อตั้งสมาคมต่อต้านการดื่มสุรา เพื่อโน้มน้าวให้ประชาชนงดดื่มสุรา ต่อมา มีการก่อตั้งสหภาพสตรีคริสเตียนต่อต้านการดื่มสุรา สมาคมต่อต้านร้านเหล้า ซึ่งสมาคมต่าง ๆ เหล่านี้กลายเป็นพลังทางการเมืองที่ผลักดันให้มีการออกกฎหมายห้ามเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับประเทศ โดยระหว่างปี ค.ศ. 1905 - 1917 มลรัฐต่าง ๆ มีการออกกฎหมายห้ามการผลิตและการจำหน่ายเครื่องดื่มที่ทำให้มึนเมา¹⁴ และในปี ค.ศ. 1919 รัฐสภาได้เห็นชอบกฎหมายห้ามจำหน่ายสุรา (National Prohibition Act) หรือเรียกอีกชื่อว่า “Volstead Act” ตามชื่อของ Andrew Volstead สมาชิกสภาองเกรสผู้ร่างกฎหมายดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณา ซึ่งหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับทำให้การผลิต การจำหน่าย และการขนส่งสุราเป็นสิ่งผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ผู้คนจำนวนมากเชื่อว่าการห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขัดต่อหลักเสรีภาพส่วนบุคคล จึงเพิกเฉยและไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีผู้ลักลอบนำเข้าสุราจากต่างประเทศ เกิดโรงผลิตสุราที่ผิดกฎหมาย เกิดบาร์เถื่อน ต่อมาจึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาผลกระทบจากการห้ามจำหน่ายสุรา โดยรายงานของคณะกรรมการฯ ในปี ค.ศ. 1929 ได้ระบุว่าการห้ามจำหน่ายสุรานั้นไม่ได้ผล เนื่องจาก (1) พนักงานเจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย ประกอบกับเงินค่าตอบแทนที่ไม่มากทำให้เกิดการรับสินบน (2) ผู้กระทำความผิดจำนวนมากไม่ได้รับการลงโทษ (3) การป้องกันการลักลอบนำเข้าสุราระทำได้ยาก (4) พลเมืองจำนวนมากไม่สนับสนุนการห้ามจำหน่ายสุรา และ (5) ปัญหาที่ร้ายแรงที่สุดคือการเติบโตของกลุ่มอาชญากรรม ในที่สุดกฎหมายดังกล่าวจึงถูกยกเลิกในปี ค.ศ. 1933¹⁵

¹² Liquor Act 1992 section 9

¹³ <https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bcc2015e39c306000a13f?cate=5d5bcb4e15e39c3060006870>

¹⁴ <https://www.archives.gov/education/lessons/volstead-act>

¹⁵ <https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/z7spn9q/revision/1>

นโยบายเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นอาจจำแนกออกได้ 3 ประเภท¹⁶ ได้แก่

(1) นโยบายควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง นโยบายควบคุมความต้องการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน กล่าวคือ มาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินขนาด จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อสุขภาพของตนเอง รวมถึงความเสียหายต่อผู้อื่นและสังคม นโยบายที่เห็นชัดเจน คือ การกำหนดอายุขั้นต่ำในการขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(2) นโยบายควบคุมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง นโยบายควบคุมปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่วางจำหน่ายในท้องตลาด อันเป็นการควบคุมด้านอุปทาน (Supply) แตกต่างจากนโยบายควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นการควบคุมด้านอุปสงค์ (Demand) โดยนโยบายสำคัญ ๆ ที่เห็นเด่นชัดมีอยู่ 2 ประการ คือ นโยบายเกี่ยวกับภาษี และนโยบายควบคุมช่องทางการจำหน่าย

(3) นโยบายควบคุมและลดผลกระทบ หมายถึง นโยบายเพื่อลดความร้ายแรงของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นโยบายที่สำคัญ ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยในการขนส่ง โดยกำหนดให้ผู้ขับขี่ยานพาหนะบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ไม่เกินปริมาณที่กฎหมายกำหนด การสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคใช้ความระมัดระวังมากขึ้น การสร้างระบบประกันและสวัสดิการที่เพียงพอต่อการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสุขภาพ และการลดจำนวนการทักท้วงการอันเนื่องมาจากการดาบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากจนเป็นอันตรายต่อทารกในครรภ์

มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นหนึ่งในนโยบายควบคุมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งแต่ละมลรัฐอาจมีกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกัน อาทิ

1. มลรัฐเท็กซัส (Texas)

- การควบคุมวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในบันทึกกฎหมายของ William G. Harper กล่าวว่า กฎหมายสีน้ำเงิน หรือ Texas Blue Laws บัญญัติขึ้นเพื่อปกป้องวันอาทิตย์ให้เป็นวันนมัสการ สนับสนุนการเข้าโบสถ์ จึงมีการจำกัดกิจกรรมทางโลกและเชิงพาณิชย์ กฎหมายสีน้ำเงินดั้งเดิมของมลรัฐเท็กซัสประกาศในปี ค.ศ. 1961 จำกัดการขายสินค้า 42 รายการในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (วันเสาร์และวันอาทิตย์) รวมถึงกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส และวันขึ้นปีใหม่¹⁷ แม้ปัจจุบันกฎหมายสีน้ำเงินจะถูกยกเลิกไปแล้ว แต่ข้อจำกัดเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงถูกนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (The Alcoholic Beverage Code) โดยระบุข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น¹⁸

¹⁶ บรรเจิด สิงคะเนติ และคณะ. รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. นนทบุรี: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค; 2547. หน้า 57.

¹⁷ <https://versustexas.com/blog/texas-blue-laws/>

¹⁸ Texas Alcoholic Beverage Code

- การควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในมลรัฐเท็กซัส (Texas) กำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งนำไปใช้ทั่วทั้งมลรัฐไว้ ดังนี้

(1) วันจันทร์ถึงวันศุกร์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 07.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา

(2) วันเสาร์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 07.00 นาฬิกา ถึงเวลา 01.00 นาฬิกา ของวันถัดไป

(3) วันอาทิตย์ หากเป็นร้านอาหารหรือสถานบริการ (On - premise license) สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา แต่หากเป็นร้านสะดวกซื้อหรือร้านขายของชำ (Off - premise license) สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา

หากเป็นร้านขายสุรา วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 21.00 นาฬิกา หากเป็นโรงผลิตไวน์ วันจันทร์ถึงวันเสาร์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา วันอาทิตย์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา¹⁹

อย่างไรก็ตาม ในมลรัฐเท็กซัส กฎหมายเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจแตกต่างกันไปในแต่ละมณฑล บางมณฑลยังคงห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเด็ดขาด บางมณฑลอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางส่วน กล่าวคือ อนุญาตให้ขายเฉพาะเบียร์และไวน์ แต่ห้ามขายสุรา และบางมณฑลอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ทุกประเภท²⁰

2. มลรัฐจอร์เจีย (Georgia)

- การควบคุมวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เดิมมลรัฐจอร์เจียมีกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ แต่ในปี ค.ศ. 2011 มณฑลต่าง ๆ ในรัฐจอร์เจียได้มีการลงมติว่าจะยังคงห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ต่อไปหรือไม่ ซึ่งมณฑล 105 แห่ง จากทั้งหมด 127 แห่ง ได้ลงมติยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น จึงพบว่ามีเพียงบางมณฑลเท่านั้นที่ยังคงห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ อาทิ มณฑล Albany มณฑล Brunswick มณฑล Kingland²¹

- การควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ระยะเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละมณฑลของมลรัฐจอร์เจียอาจมีความแตกต่างกันออกไป แต่กฎหมายของรัฐได้มีการกำหนดเวลาขายเริ่มต้นและสิ้นสุดเอาไว้ ซึ่งแต่ละมณฑลจะกำหนดเวลาขายก่อนเวลาเริ่มต้น และเลิกขายหลังเวลาสิ้นสุดไม่ได้ กล่าวคือ ในวันจันทร์ถึงวันเสาร์ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในมลรัฐจอร์เจียไม่สามารถเริ่มต้นก่อนเวลา 08.00 นาฬิกา และไม่สามารถสิ้นสุดหลังเวลา 23.45 นาฬิกา ในวันอาทิตย์ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในมลรัฐจอร์เจียไม่สามารถเริ่มต้นก่อนเวลา

¹⁹ <https://www.360training.com/blog/texas-alcohol-laws-sunday>

²⁰ <https://zealousadvocate.com/resources/texas/dwi-dui/texas-drinking-laws/>

²¹ <https://www.gettips.com/blog/georgia-liquor-laws>

12.30 นาฬิกา และไม่สามารถสิ้นสุดหลังเวลา 23.30 นาฬิกา อย่างไรก็ตาม แต่ละมณฑลอาจจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติมได้

3. มลรัฐนิวยอร์ก (New York)

- การควบคุมวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในมลรัฐอื่น ๆ อาจมีการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส และวันขึ้นปีใหม่ แต่สำหรับมลรัฐนิวยอร์ก มีการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะวันคริสต์มาสเท่านั้น²²

- การควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Alcoholic Beverage Control Law (ABC Law) บัญญัติห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบ off - premises ในเวลาต่อไปนี้ วันอาทิตย์ ก่อนเวลา 12.00 นาฬิกา และหลัง 21.00 นาฬิกา วันธรรมดา ระหว่างเวลา 24.00 นาฬิกา ถึงเวลา 08.00 นาฬิกาของวันถัดไป ส่วนร้านค้าแบบ on - premises ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 12.00 นาฬิกา วันธรรมดา ระหว่างเวลา 04.00 นาฬิกา ถึงเวลา 08.00 นาฬิกาของวันถัดไป²³

อย่างไรก็ตาม การกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของแต่ละมณฑลในมลรัฐนิวยอร์ก อาจมีความแตกต่างกัน เช่น มณฑล Albany ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบ on - premises ในวันธรรมดา ระหว่างเวลา 04.00 นาฬิกา ถึงเวลา 08.00 นาฬิกา วันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 04.00 นาฬิกา ถึงเวลา 12.00 นาฬิกา ห้ามขายเบียร์แบบ off - premises ในวันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 03.00 นาฬิกา ถึงเวลา 08.00 นาฬิกา ห้ามขายสุราแบบ off - premises ในวันธรรมดา ระหว่างเวลา 21.00 นาฬิกา ถึงเวลา 09.00 นาฬิกาของวันถัดไป วันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 24.00 นาฬิกา ถึงเวลา 12.00 นาฬิกาของวันถัดไป และเวลา 21.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกาของวันถัดไป รวมถึงวันคริสต์มาสตลอด 24 ชั่วโมง เป็นต้น²⁴

3.3 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษหรือสหราชอาณาจักรประกอบด้วยดินแดน 4 ส่วน คือ อังกฤษ สกอตแลนด์ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือ โดยพื้นที่ทุกประเทศยกเว้นไอร์แลนด์เหนือจะตั้งอยู่บนเกาะเดียวกัน เรียกว่า เกาะบริเตนใหญ่ (Great Britain) อันเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในทวีปยุโรปและใหญ่เป็นอันดับ 9 ของโลก ส่วนไอร์แลนด์เหนือจะตั้งอยู่แยกออกไปทางตะวันตก เป็นพื้นที่ส่วนเดียวของสหราชอาณาจักรที่มีพรมแดนติดกับประเทศอื่น นอกจากนี้ สหราชอาณาจักรยังประกอบด้วยหมู่เกาะเล็ก ๆ ประมาณ 5,500 เกาะ อาทิ หมู่เกาะ Hebrides หมู่เกาะ Wight หมู่เกาะ Scilly

²² <https://ypdcrime.com/abc/article8.php#a105>

²³ on - premise คือ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อบริโภคในและนอกสถานที่ที่ได้รับอนุญาต เช่น ผับ ร้านอาหาร เป็นต้น off - premise คือ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อบริโภคนอกสถานที่เท่านั้น เช่น ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น

²⁴ จูไร ทัพวงษ์ และคณะ. การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการควบคุมการจำหน่ายสุราด้วยกลไกการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราของต่างประเทศและประเทศไทย. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. 2552. หน้า 3 - 23.

ในปี ค.ศ. 1707 อังกฤษและเวลส์ได้รวมตัวกับสกอตแลนด์อย่างเป็นทางการ เรียกว่า สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่ (United Kingdom of Great Britain) ต่อมาปี ค.ศ. 1801 มีการผนวกดินแดนทั้งหมดของเกาะไอร์แลนด์และจัดตั้งเป็นสหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์ (United Kingdom of Great Britain and Ireland) อย่างไรก็ตาม การรวมตัวดังกล่าวได้รับการต่อต้านจากชาวไอริชชาตินิยม และได้มีการสถาปนารัฐเสรีไอร์แลนด์ซึ่งครอบคลุมอาณาเขตเกือบทั้งหมดของเกาะไอร์แลนด์ ยกเว้น 6 มณฑลทางตอนเหนือ จึงมีชื่อเรียกรวมกันใหม่ว่า สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ

ความเป็นมาของการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสหราชอาณาจักรหรือประเทศอังกฤษเริ่มตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 18 โดยสมัยนั้นคนอังกฤษนิยมบริโภค “จิน” เนื่องจากมีราคาถูกกว่าเบียร์ ในปี ค.ศ. 1740 มีการผลิตจินมากกว่าเบียร์ โดยในลอนดอนมีร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณ 15,000 แห่ง ครึ่งหนึ่งเป็นร้านขายจิน ต่อมา มีการออกกฎหมายจิน (The Gin Act 1751) มาใช้บังคับ กำหนดมาตรการทางภาษีจำกัดผู้ผลิตจินให้ขายได้เฉพาะในสถานประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตเท่านั้น ส่งผลให้การผลิตจินลดลงและยกเลิกไปในปี ค.ศ. 1742²⁵

จากสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สูงขึ้น ทำให้รัฐบาลออกกฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้บังคับกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายหลักที่ใช้ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสมัยนั้น คือ The Licensing Act 1964

- การควบคุมร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัจจุบันในประเทศอังกฤษมีเพียงสองเมืองเท่านั้นที่มีกฎหมายกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ ได้แก่ เมือง Wales และเมือง Monmouth shire²⁶

- การควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตทั่วไป หากเป็นวันธรรมดา นอกเหนือจากวันคริสต์มาส วันศุกร์ประเสริฐ (Good Friday) สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.30 นาฬิกา โดยมีเวลาพักสองชั่วโมงครึ่งเริ่มตั้งแต่ 15.00 นาฬิกา หากเป็นวันอาทิตย์ วันคริสต์มาส และวันศุกร์ประเสริฐ จะสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ตั้งแต่เวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.30 นาฬิกา โดยมีเวลาพักห้าชั่วโมงเริ่มตั้งแต่ 14.00 นาฬิกา²⁷

การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบ off - premises หากเป็นวันธรรมดานอกเหนือจากวันคริสต์มาส หรือวันศุกร์ประเสริฐ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เวลา 08.30 นาฬิกาโดยไม่ต้องมีการพักช่วงบ่าย

การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสโมสร (Clubs) ระยะเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นไปตามข้อกำหนดของสโมสร แต่ชั่วโมงที่กำหนดไว้ในแต่ละวันจะต้องไม่น้อยกว่า หรือเริ่มเร็วกว่า หรือสิ้นสุดช้ากว่าใบอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั่ว ๆ ไป และต้องมีเวลาพักในช่วงบ่ายไม่น้อยกว่าสองชั่วโมง

²⁵ <https://lawforasean.krisdika.go.th/File/files/1532979296.09960d3fb07ac227e665e4b708e75460.pdf>

²⁶ The Licensing Act 1964 section 66

²⁷ The Licensing Act 1964 section 60

หากเป็นวันอาทิตย์ วันคริสต์มาส และวันศุกร์ประเสริฐ จะต้องใช้เวลาพักเพิ่มขึ้นเป็นสามถึงห้าชั่วโมง และจะขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อไปได้อีกไม่เกินสามชั่วโมงครึ่ง²⁸

อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 2000 รัฐบาลของประเทศอังกฤษได้มีการเสนอ A White Paper เพื่อให้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จนมีการออกกฎหมายใหม่ เรียกว่า The Licensing Act 2003 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

- (1) เพื่อป้องกันอาชญากรรมและความไม่สงบ
- (2) เพื่อความสงบสุขของสาธารณะ
- (3) เพื่อป้องกันเหตุรำคาญในที่สาธารณะ
- (4) เพื่อปกป้องเด็กจากภัยอันตราย

The Licensing Act 2003 มีการแก้ไขกฎหมายให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยในส่วนของเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากเดิมที่มีการจำกัดระยะเวลา ต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงระบบใบอนุญาตขายสุราจึงไม่เข้มงวดในเรื่องดังกล่าว ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2005 มีการทบทวนการจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้ปัจจุบันไม่มีการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกต่อไป สามารถขายได้ตลอด 24 ชั่วโมง หมายความว่า ในหนึ่งวันสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เวลาใดก็ได้ ซึ่งอาจกำหนดระยะเวลาที่แตกต่างกันออกไป เช่น วันธรรมดาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลากลางวันและปิดในเวลากลางคืน ส่วนวันหยุดสุดสัปดาห์ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งกลางวันและกลางคืน เป็นต้น นอกจากนี้ยังยกเลิกการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์²⁹

3.4 ประเทศนอร์เวย์

ประเทศนอร์เวย์มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข ระบบรัฐสภาใช้ระบบสภาเดียว คือ สภาสตอร์ทิงเกต (Stortinget) มีจำนวนสมาชิกสภา 169 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนจากประชาชนโดยตรง นโยบายที่รัฐบาลนอร์เวย์ให้ความสำคัญมีทั้งหมด 8 ประเด็นด้วยกัน คือ

1. การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ของภาคอุตสาหกรรมเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศ
2. ให้เสรีภาพในการดำรงชีวิตของประชาชนมากขึ้นโดยภาครัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซง
3. ให้ความสำคัญกับการลงทุนด้านการวิจัยมากขึ้น
4. พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของภาคอุตสาหกรรม
5. ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของตำรวจเพื่อความปลอดภัยที่มากขึ้นของสังคมนอร์เวย์
6. ส่งเสริมความเป็นรัฐสวัสดิการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการจ้างงาน
7. สร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

²⁸ The Licensing Act 1964 section 62

²⁹ <https://lawforasean.krisdika.go.th/>

8. กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

ประเทศนอร์เวย์เป็นรัฐสวัสดิการ มีนโยบายที่เน้นการนำรายได้ของรัฐบาลสนับสนุนภาคบริการ เพื่อเป็นหลักประกันทางสังคมแก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา การจัดระบบบำนาญบำนาญ การดูแลผู้พิการและผู้สูงอายุ เป็นต้น³⁰

แต่เดิมชาวนอร์เวย์บริโภคเบียร์และสุราเป็นหลัก โดยในศตวรรษที่ 19 ประเทศนอร์เวย์ประสบปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเกิดจากการออกกฎหมายเสรีนิยมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการผลิต ส่งผลให้เกิดการรณรงค์ต่อต้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เกิดนโยบายที่เข้มงวด โดยมีคำสั่งห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปี ค.ศ. 1921 ต่อมาในปี ค.ศ. 1922 รัฐบาลมีคำสั่งควบคุมตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการจัดตั้งบริษัทเอกชน Vinmonopolet เพื่อให้มีสิทธิขาดแต่เพียงผู้เดียวในการผลิต นำเข้า ขาย คำส่งและคำปลีก ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความเสียหายทางสังคมและส่วนบุคคลที่อาจเกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 1996 รัฐบาลนอร์เวย์ได้ยกเลิกสิทธิผูกขาดบางประการในการนำเข้า ส่งออก และการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามข้อกำหนดของสนธิสัญญา EEA โดยจำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีปริมาณแอลกอฮอล์เกินกว่า 4.75% โดย Vinmonopolet เท่านั้น สินค้าที่มีปริมาณแอลกอฮอล์น้อยกว่า 4.75% สามารถขายได้ในร้านค้าปลีกต่าง ๆ³¹

ในประเทศนอร์เวย์ กฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ Act on the Sale of Alcoholic Beverages, etc. (Alcohol Act) โดยในกฎหมายฉบับดังกล่าวได้มีการกำหนดมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) การจัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการนำเข้าส่วนบุคคล สามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่วันที่ 08.30 นาฬิกา ถึงเวลา 18.00 นาฬิกา หากเป็นวันธรรมดา การจัดส่งสามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่วันที่ 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 16.00 นาฬิกา ยกเว้นวันอาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ และวันก่อนวันพระเยซูเสด็จสู่สวรรคต (Ascension Day) ทั้งนี้ ห้ามมีการจัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการนำเข้าส่วนบุคคลในวันอาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ วันที่ 1 และ 17 พฤษภาคม รวมถึงวันคริสต์มาสอีฟ³²

(2) การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านค้าของ Vinmonopolet สามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่วันที่ 08.30 นาฬิกา ถึงเวลา 18.00 นาฬิกา หากเป็นวันธรรมดา สามารถขายได้ตั้งแต่วันที่ 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 16.00 นาฬิกา ยกเว้นวันอาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ และวันก่อนวันพระเยซูเสด็จสู่สวรรคต (Ascension Day) อย่างไรก็ตาม เวลาเปิดทำการร้านค้าของ Vinmonopolet ไม่สามารถเปิดทำการได้นานกว่าร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อื่น ๆ ในเมือง

เวลาเปิดทำการร้านค้าของ Vinmonopolet อาจถูกกำหนดโดยกฎกระทรวง ซึ่งอาจจำกัดเวลาการขายอยู่ที่ 5 วันทำการแรกของสัปดาห์ ทั้งนี้ ห้ามมีการขายปลีกในวันอาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ วันที่ 1 และ 17 พฤษภาคม รวมถึงวันคริสต์มาสอีฟ³³

³⁰ <https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bcc2215e39c306000a202?cate=5d5bcb4e15e39c30600006870>

³¹ <https://www.ditp.go.th/post/182437>

³² Act on the Sale of Alcoholic Beverages, etc. (Alcohol Act) Section 2-5.

³³ Act on the Sale of Alcoholic Beverages, etc. (Alcohol Act) Section 3-4.

(3) การขายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตขึ้นภายในสถานประกอบการ และการขายปลีกในสถานที่เดียวกับสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้บริการ สามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 18.00 นาฬิกา อย่างไรก็ตาม สภาประจำเมืองอาจจำกัดหรือขยายเวลาเปิดทำการของร้านค้าปลีกทั้งหมดหรือเฉพาะราย ทั้งนี้ การขายปลีกห้ามกระทำหลังเวลา 20.00 นาฬิกาของวันทำการ และหลังเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ยกเว้นวันก่อนวันพระเยซูเสด็จสู่สรวงสวรรค์ (Ascension Day) อาจถูกกำหนดห้ามขายปลีกในเวลาใดเวลาหนึ่งหรือในบางวัน นอกจากนี้ ห้ามมีการขายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ รวมถึงวันที่ 1 และ 17 พฤษภาคม³⁴

(4) การขายปลีกและการจัดหาเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูงสุด 4.7% สามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 18.00 นาฬิกา และจะต้องหยุดดำเนินการภายในเวลา 15.00 นาฬิกา ในวันก่อนวันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ทั้งนี้ไม่รวมถึงวันก่อนวันพระเยซูเสด็จสู่สรวงสวรรค์ (Ascension Day)

สภาประจำเมืองอาจจำกัดหรือขยายเวลาเปิดทำการของร้านค้าปลีกทั้งหมดหรือเฉพาะราย ทั้งนี้ การขายปลีกห้ามกระทำหลังเวลา 20.00 นาฬิกาของวันทำการ และหลังเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ยกเว้นวันก่อนวันพระเยซูเสด็จสู่สรวงสวรรค์ (Ascension Day) อาจถูกกำหนดห้ามขายปลีกในเวลาใดเวลาหนึ่งหรือในบางวัน นอกจากนี้ ห้ามมีการขายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ รวมถึงวันที่ 1 และ 17 พฤษภาคม³⁵

3.5 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดามีระบบการปกครองประชาธิปไตยแบบสมาพันธรัฐ (Confederation) แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 มณฑล (Province) และ 3 เขตการปกครองพิเศษ (Territory) แต่ละมณฑลมีมุขมนตรี (Premier) เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย Alberta , British Columbia , Manitoba , New Brunswick , Newfoundland and Labrador , Northwest Territories , Nova Scotia , Nunavut , Ontario , Prince Edward Island , Quebec , Saskatchewan และ Yukon Territory³⁶

ในช่วงศตวรรษที่ 19 ชาวแคนาดานิยมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมาก ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกายคนในครอบครัว และความยากจน จึงมีการรณรงค์โดยขบวนการต่อต้านการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มุ่งเป้าไปที่สถานประกอบการที่มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมองว่าเป็นต้นเหตุของความชั่วร้ายและความทุกข์ยากในสังคม โดยในปี ค.ศ. 1820 ขบวนการต่อต้านการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มุ่งเน้นไปที่เครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูง ซึ่งไม่รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ ไวน์ ซิดเดอร์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1840 สังคมเริ่มต่อต้านการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบสิ้นเชิง จึงรวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท

³⁴ Act on the Sale of Alcoholic Beverages, etc. (Alcohol Act) Section 3-4a.

³⁵ Act on the Sale of Alcoholic Beverages, etc. (Alcohol Act) Section 3-7.

³⁶ <https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bcc2115e39c306000a176?cate=5d5bcb4e15e39c3060006870>

องค์กรที่มีอิทธิพลมากที่สุดองค์กรหนึ่งในการเคลื่อนไหวต่อต้านการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ Woman's Christian Temperance Union (WCTU) เป็นองค์กรสตรีที่ใหญ่ที่สุดในประเทศแคนาดาในช่วงศตวรรษที่ 19 มีการก่อตั้งขึ้นทั่วประเทศแคนาดา รวมไปถึงประเทศสหรัฐอเมริกา โดยองค์กรดังกล่าวเชื่อว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินขนาดเป็นสาเหตุของการว่างงาน การเกิดโรคภัยไข้เจ็บ การค้าบริการทางเพศ ความยากจน ความรุนแรงต่อเด็กและสตรี รวมถึงการผิดศีลธรรม จึงมีการรณรงค์ต่อต้านห้ามมีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทตามกฎหมาย สมาชิกขององค์กรมาจากชนชั้นกลางที่สนับสนุนให้สตรีมีสิทธิในการออกเสียงเพื่อเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงกฎหมายเกี่ยวกับการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์³⁷

จากกระแสการรณรงค์หรือต่อต้านการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากเชื่อว่าเป็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดนโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้

1. The Dunkin Act 1864 เป็นกฎหมายทางเลือกให้กับท้องถิ่น โดยท้องถิ่นสามารถออกกฎหมายห้ามขายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้หากได้รับการสนับสนุนจากคะแนนเสียงข้างมาก

2. The Canadian Temperance Act 1878 (Scott Act) เป็นกฎหมายที่ขยายทางเลือกให้แก่ท้องถิ่นในการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3. Canadian Referendum on National Prohibition 1989 จัดให้มีการลงประชามติระดับประเทศ เกี่ยวกับการบังคับใช้นโยบายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการลงประชามติดังกล่าวผ่านคะแนนเสียงข้างมากในการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียง 51%

4. The War Measures Act 1915-18 การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ถูกประกาศใช้ในแต่ละท้องถิ่นภายใต้กฎหมายฉบับนี้ในปี ค.ศ. 1914 รัฐบาลกลางได้ส่งเสริมการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยให้เหตุผลว่าเป็นมาตรการรักษาดีที่จะรักษาทรัพยากรที่จำเป็นไว้ รูปแบบของการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น (Quebec และ Yukon Territory ไม่ได้เข้าร่วม) หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐบาลกลางได้สิ้นสุดลง แต่บางท้องถิ่นยังคงใช้นโยบายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดย Prince Edward Island เป็นท้องถิ่นสุดท้ายที่ยกเลิกนโยบายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์³⁸

ปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันออกไป อาทิ

1. รัฐออนแทรีโอ (Ontario)

กฎหมายของรัฐออนแทรีโอ ไม่ปรากฏเกี่ยวกับวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ในส่วนของเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีกำหนดไว้ ดังนี้

³⁷ <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/womans-christian-temperance-union>

³⁸ <https://ecampusontario.pressbooks.pub/psychoactivesubstancesvls1/chapter/3-2-the-temperance-movement-alcohol-prohibition-in-canada-2/>

- การจัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสถานประกอบการที่ได้รับอนุญาตไปยังร้านค้าปลีกหรือผู้มีใบอนุญาตขายสุรา ให้กระทำได้ในวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00 นาฬิกา ถึงเวลา 23.00 นาฬิกา

- เวลาทำการปกติสำหรับสถานประกอบการที่ได้รับอนุญาต สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00 นาฬิกา ถึงเวลา 02.00 นาฬิกาของวันถัดไป ยกเว้นวันที่ 31 ธันวาคม (New Year's Eve) สามารถขายได้ตั้งแต่เวลา 09.00 นาฬิกา จนถึงเวลา 03.00 นาฬิกาของวันที่ 1 มกราคม (New Year's Day)

การสั่งซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมดจะต้องดำเนินการก่อนเวลา 02.00 นาฬิกา (หรือ 03.00 นาฬิกาของวัน New Year's Eve) โดยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งหมดจะต้องเสิร์ฟภายใน 45 นาทีหลังจากเวลาสิ้นสุดที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต โดยส่วนใหญ่จะต้องเสิร์ฟภายในเวลา 02.45 นาฬิกา (หรือ 3.45 นาฬิกาของวัน New Year's Eve) ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ผู้ได้รับอนุญาตสามารถขายและให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

- การขายปลีก สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 07.00 นาฬิกา ถึงเวลา 23.00 นาฬิกา กรณีที่เป็นการจัดส่งสินค้า สามารถกระทำได้ในวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00 นาฬิกา ถึงเวลา 23.00 นาฬิกา³⁹

2. รัฐบริติช โคลัมเบีย (British Columbia)

ใน Licensee Retail Store Terms and Conditions ไม่ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่มีการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยระบุว่าสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 07.00 นาฬิกา ถึงเวลา 23.00 นาฬิกา หรือตามเวลาที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ลูกค้านี้จะไม่สามารถเข้าร้านค้าได้หลังจากเวลา 23.00 นาฬิกา หากในช่วงเวลาดังกล่าวยังมีลูกค้าอยู่ภายในร้าน จะต้องกระตุ้นให้ลูกค้าซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในระยะเวลาอันรวดเร็วเท่าที่จะเป็นไปได้ กรณีการจัดส่งสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถส่งสินค้าได้หลังจากเวลา 09.00 นาฬิกา และไม่เกินครึ่งชั่วโมงหลังจากเวลาปิดร้าน

3.6 ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่เป็นเกาะขนาดเล็กที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีระบอบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) มีสภาเดียว (Unicameral parliament) โดยมีประธานาธิบดีซึ่งมาจากการเลือกตั้งเป็นประมุขแห่งรัฐ และมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำรัฐบาลและหัวหน้าฝ่ายบริหาร สิงคโปร์ถือเป็นประเทศที่เพิ่งเกิดใหม่ในปี ค.ศ. 1959 หลังจากที่ประเทศอังกฤษยึดครองเกาะนี้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1819 ในช่วงปี ค.ศ. 1963 - 1965 สิงคโปร์เป็นส่วนหนึ่งของสหพันธ์มาเลเซีย แต่แยกตัวออกมาเป็นประเทศอิสระในปี ค.ศ. 1965 เนื่องจากความขัดแย้งในเรื่องการแบ่งปันอำนาจการแทรกแซงกิจการภายใน รวมถึงความแตกต่างด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม

³⁹ <https://www.agco.ca/en/alcohol/hours-liquor-sale-service-and-delivery> (Alcohol and Gaming Commission of Ontario : AGCO)

สิงคโปร์เป็นประเทศที่ได้รับการยอมรับเรื่องความเข้มงวดในการจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งความเข้มงวดดังกล่าวถูกนำมากำหนดไว้ในกฎหมาย รวมถึงการใช้มาตรการทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งการจำกัดอายุ ห้ามเมาแล้วขับ รวมถึงการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ นับตั้งแต่การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) รัฐบาลสิงคโปร์ได้เพิ่มความเข้มงวดเรื่องการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากยิ่งขึ้น มีการแก้ไขเพิ่มเติม Liquor Control Supply and Consumption Act 2015 ที่วางกรอบระยะเวลาและอาณาเขตอย่างชัดเจน มีผลใช้บังคับตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ. 2023 เป็นต้นมา โดยเนื้อหาของกฎหมายฉบับดังกล่าวมีความเข้มงวดตั้งแต่เรื่องปัจเจกบุคคลไปจนถึงพื้นที่พิเศษสำหรับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงมีกฎระเบียบพิเศษในการกำกับอีกชั้นหนึ่ง⁴⁰

สำหรับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่สาธารณะสามารถกระทำได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบระยะเวลาที่กำหนด และการจัดพื้นที่พิเศษ อาทิ ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่สาธารณะ ระหว่างเวลา 22.30 นาฬิกา ถึงเวลา 07.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้น ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานประกอบการที่มีใบอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ระหว่างเวลา 23.59 นาฬิกา ถึงเวลา 06.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้น กรณีวันหยุดนักขัตฤกษ์ ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่สาธารณะตั้งแต่เวลา 19.00 นาฬิกา ถึงเวลา 07.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้น

นอกจากนี้ มีการกำหนดพื้นที่ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Liquor Control Zone) ซึ่งถือเป็นพื้นที่ควบคุมพิเศษ มีพื้นที่เพียงสองแห่งเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ได้แก่ เกลลัง (Geylang) ย่านสถานบันเทิงเก่าแก่ของสิงคโปร์ และลิตเติลอินเดีย (Little India) ถือเป็นการกระชับพื้นที่ให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในพื้นที่เฉพาะหรือการจัด Zoning พร้อมกำหนดเวลาในการบริโภคควบคู่ไปด้วย โดยกฎหมายระบุห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 22.30 นาฬิกาของคืนวันศุกร์ ถึงเวลา 07.00 นาฬิกาของเช้าวันจันทร์ หมายความว่า ชาวสิงคโปร์ไม่สามารถบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ได้ หากมีการฝ่าฝืนกฎหมายใน Liquor Control Zone อาทิ การจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยปราศจากใบอนุญาต จะมีโทษปรับสูงถึง 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ รวมไปถึงการสั่งปิดกิจการ

สำหรับมาตรการควบคุมเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่ามีบัญญัติไว้ใน Liquor Control Supply and Consumption Act 2015 โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวไม่พบว่ามีกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ในส่วนของเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีบัญญัติไว้ที่ Section 6 (2) โดยบัญญัติให้อำนาจอรัฐมนตรีในการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งรัฐมนตรีได้มีการออกคำสั่ง Liquor Control (Supply and Consumption) (Trading Hours) Order 2015 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 เป็นต้นไป กำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Liquor Control Zone) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เวลา 07.00 นาฬิกาและสิ้นสุดในเวลา 22.30 นาฬิกาของทุกวันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์

⁴⁰ <https://waymagazine.org/alcohol-policy-in-singapore-usa-japan/>

- สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เวลา 07.00 นาฬิกาและสิ้นสุดในเวลา 19.00 นาฬิกาของวันเสาร์หรือวันอาทิตย์

- หากมีการกำหนดให้วันใดวันหนึ่งเป็นวันหยุดราชการ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เวลา 07.00 นาฬิกา และสิ้นสุดในเวลา 19.00 นาฬิกาของวันก่อนวันหยุดราชการ และสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เวลา 07.00 นาฬิกา และสิ้นสุดในเวลา 19.00 นาฬิกาของวันหยุดราชการ

บทที่ 4

เปรียบเทียบมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในประเทศไทยกับต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์โลกในการจัดการปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขององค์การอนามัยโลก ได้เสนอแนะนโยบายหรือมาตรการในการจัดการกับปัญหา โดยแบ่งออกเป็น 10 กลุ่มตามขอบเขตเป้าหมายที่กำหนด โดยมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และจะต้องดำเนินการควบคู่กันไป ได้แก่ การควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมกิจกรรมการตลาดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และนโยบายด้านภาษีและราคา ซึ่งนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่เสนอให้ประเทศสมาชิกได้พิจารณาขอบเขตทั้ง 10 กลุ่มนั้น จัดทำขึ้นจากความรู้วิชาการ โดยเฉพาะข้อมูลด้านประสิทธิผลและความคุ้มค่าของมาตรการ¹

สำหรับขอบเขตการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอาศัยกฎหมาย นโยบาย และโครงการต่าง ๆ เป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยุทธศาสตร์ดังกล่าวประกอบด้วยมาตรการป้องกันไม่ให้กลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาสูงสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย การขายและการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลต่อระดับความยากง่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้สถานการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่จะเอื้อต่อการเกิดปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ หนึ่งในทางเลือกของนโยบายและมาตรการนี้ ได้แก่ การควบคุมจำนวนวันและชั่วโมงในการค้าปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4.1 วิเคราะห์แนวความคิดการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

4.1.1 การควบคุมวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ปัจจุบันการควบคุมวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 แต่กฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมการเข้าถึงทางกายภาพตามยุทธศาสตร์โลกในการจัดการปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขององค์การอนามัยโลกมีเพียงฉบับเดียว คือ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 28 วรรคหนึ่ง ความว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้” จะเห็นได้ว่าฝ่ายนิติบัญญัติได้มอบหมายให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจในการออกกฎหมายลำดับรอง เนื่องจากมีข้อจำกัดเกี่ยวกับรายละเอียด และเพื่อให้กฎหมาย

¹ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. ยุทธศาสตร์โลกในการจัดการปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. นนทบุรี: บริษัท เดอะ กราฟิโกซิสเต็มส์ จำกัด; 2552. หน้า 10 - 11.

มีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาพการณ์ ซึ่งนายกรัฐมนตรี ในฐานะรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมาย ได้มีการออกประกาศกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

1. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา
2. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา โดยมีการกำหนดข้อยกเว้นให้กับการขายในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวในประเทศไทย และกระตุ้นเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
3. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา โดยมีการกำหนดข้อยกเว้นให้กับการขายในร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า นอกจากวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา จะเป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนาที่พุทธศาสนิกชนใช้ในการทำบุญและปฏิบัติธรรมแล้ว ยังเป็นวันที่มีบทบาทสำคัญในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้อมูลจากมูลนิธิเมาไม่ขับพบว่า หลังจากที่มีการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาทั้งห้าวัน สถิติผู้เสียชีวิตในห้าวันดังกล่าวลดลงเฉลี่ย 20 คนเมื่อเทียบกับวันธรรมดา เช่นเดียวกับสถิติตัวเลขของวันเลือกตั้งที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน กรณีดังกล่าวเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าการกำหนดมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เหมาะสมจะช่วยลดจำนวนอุบัติเหตุ ลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินสำหรับการกำหนดข้อยกเว้นให้กับโรงแรมหรือร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ เป็นไปเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รวมถึงข้อยกเว้นดังกล่าวจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทและสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

4.1.2 การควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย

ในช่วงที่มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. พบว่ามีกฎหมายที่ควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 และกฎกระทรวงกำหนดเวลาขายสุราสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 พ.ศ. 2548 อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากการศึกษาในต่างประเทศแสดงให้เห็นว่า มาตรการจำกัดการผลิตและการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัญหาอันเนื่องมาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง ซึ่งมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่นี้ รวมถึงการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ดังกล่าวจึงได้มีการบัญญัติมาตรการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เมื่อพิจารณามาตรการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกฎหมายแต่ละฉบับพบว่ามี ความสอดคล้องกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2515

ความในข้อ 2 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความ ในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่าย สุราทุกชนิดในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี หรือผู้ว่า ราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น

ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุราในกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายสุรา เว้นแต่ สถานที่ขายสุรานั้นได้รับอนุญาตให้จำหน่ายได้ตามวรรคหนึ่ง

การจำหน่ายสุราและดื่มสุราในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งกฎหมาย อนุญาตให้เปิดทำการได้เป็นเวลา 24.00 นาฬิกา ให้กระทำนอกเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองได้ เฉพาะหลังจากเวลา 24.00 นาฬิกา จนถึงเวลาปิดทำการ

หลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรือวิธีการเกี่ยวกับการขออนุญาต การอนุญาต การออกใบอนุญาต การแสดง ใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การจำหน่ายสุราของผู้ได้รับใบอนุญาต และค่าธรรมเนียมการออกและการต่อ อายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ทั้งนี้ กฎกระทรวง (พ.ศ. 2515) ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2515 กำหนดให้มีการอนุญาตให้จำหน่ายสุรานอกเวลาที่กำหนดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ได้เฉพาะกรณีที่เห็นว่ามี ความจำเป็น ณ สถานที่ขายสุราสำหรับโรงแรม ท่าอากาศยาน สถานี รถไฟ สถานีขนส่งทางบก สถานีขนส่งทางน้ำ

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า การกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ใช้บังคับกับผู้มีใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 หมายความว่า ใช้บังคับกับการขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร หรือการขายปลีกเท่านั้น ไม่รวมถึงการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป หรือการขายส่ง นอกจากนี้ยังมีการกำหนดข้อยกเว้นให้กับการขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในสถานบริการให้สามารถกระทำได้ถึงเวลาปิดทำการของสถานบริการดังกล่าว สำหรับร้านค้า หรือสถานประกอบการอื่นสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลาที่กฎหมายกำหนดได้ หากได้รับ ใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี (ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ) หรือผู้ว่าราชการ จังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น

ข้อมูลจากรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2515 โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ระบุว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่จะ ช่วยคุ้มครองประชาชนไม่ให้ได้รับความเดือดร้อนจากการขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินสมควร โดยการกำหนดช่วงระยะเวลาดังกล่าว เพื่อป้องกันผู้บริโภคเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย และเป็นการ กระตุ้นเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้มาตรการคุ้มครองประชาชนไม่ให้ได้รับความเดือดร้อนหรือ

บรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากการขายและและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการรวบรวมสถิติการออกใบอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 เมื่อปี พ.ศ. 2564 พบว่า ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีผู้ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลาที่กฎหมายกำหนด จำนวน 88 ราย ในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ นอกจากกรุงเทพมหานคร มีผู้ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลาที่กฎหมายกำหนด จำนวน 100 ราย ซึ่งผลจากการรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชน และผู้ประกอบการเห็นว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ยังมีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เพื่อเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและกระตุ้นการท่องเที่ยว ภายใต้มาตรการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

(2) กฎกระทรวงกำหนดเวลาขายสุราสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 พ.ศ. 2548

ความในข้อ 2 บัญญัติว่า “ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 หรือประเภทที่ 4 ขายสุราได้เฉพาะภายในเวลาตั้งแต่ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่ 17.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา” และข้อ 3 บัญญัติว่า “ความในข้อ 2 มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายสุราเกินเวลา 24.00 นาฬิกา ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2515 และผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งขายสุราในสถานบริการภายในเวลาทำการของสถานบริการนั้นเกินเวลา 24.00 นาฬิกา” อย่างไรก็ตาม กฎกระทรวงดังกล่าวออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ที่กำหนดประเภทของใบอนุญาตขายสุราไว้ 7 ประเภท และกำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 จะขายสุราได้แต่เฉพาะภายในเวลาที่กำหนดในกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มีการกำหนดประเภทของใบอนุญาตขายสุราไว้ 2 ประเภท และไม่ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับเวลาขายแต่อย่างใด

(3) พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีบัญญัติไว้ในมาตรา 28 โดยบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิตผู้นำเข้าหรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา”

จากบทบัญญัตินี้จะพบว่าไม่ได้มีการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ในกฎหมายแม่บท แต่ให้เป็นอำนาจของฝ่ายบริหารที่จะกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรอง ซึ่งหลังจากที่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับ ก็ไม่ได้มีการออกกฎหมายลำดับรองเกี่ยวกับเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากเห็นว่ามีการประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 ใช้บังคับ แต่หากพิจารณาเนื้อหาบทบัญญัติจะพบว่าประกาศของคณะปฏิวัตินี้ฉบับดังกล่าว ใช้บังคับกับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 เท่านั้น ทำให้ผู้ที่ไม่มีใบอนุญาตขายสุราหรือขายสุราโดยผิดกฎหมายไม่ต้องรับโทษ จึงได้มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พ.ศ. 2558 ความว่า “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขายในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ

(2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ”

เมื่อพิจารณากฎหมายทั้งสามฉบับจะพบว่ามีความสอดคล้อง ไม่ได้ขัดหรือแย้งกันแต่อย่างใด โดยกฎหมายทั้งสามฉบับมุ่งใช้บังคับกับการขายปลีกที่เข้าถึงผู้บริโภคได้โดยตรง โดยกำหนดให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้สองช่วงเวลาด้วยกัน คือ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ 17.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา โดยมีข้อยกเว้นให้กับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบริการ เพียงแต่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 มีการเพิ่มเติมข้อยกเว้นให้กับการซื้อหรือรับใบอนุญาตขายสุราเกินกว่าเวลาที่กฎหมายกำหนด และพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีข้อยกเว้นให้กับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ ทั้งนี้ การกำหนดข้อยกเว้นให้กับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ทำให้กฎหมายมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เนื่องจากสถานบริการแต่ละประเภทจะมีกำหนดเวลาเปิดปิดแตกต่างกันไป ประกอบกับปัจจุบันมีการออกกฎกระทรวงกำหนดวันเวลาเปิดปิดของสถานบริการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2566 ขยายเวลาการเปิดสถานบริการใน 5 พื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดภูเก็ต จังหวัดชลบุรี จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมถึงสถานบริการที่ตั้งอยู่ในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม สามารถเปิดทำการได้จนถึง 04.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้น การบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวจึงทำให้กฎหมายมีความสอดคล้องโดยไม่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

4.2 วิเคราะห์แนวคิดการใช้กฎหมายควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ

มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นหนึ่งในมาตรการทางเลือกที่จะควบคุมการเข้าถึงทางกายภาพตามยุทธศาสตร์โลกในการจัดการปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขององค์การอนามัยโลก ซึ่งแต่ละประเทศสามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศออสเตรเลียเป็นกฎหมายที่รัฐแต่ละรัฐบัญญัติขึ้นเอง ซึ่งมีการบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้คล้ายคลึงกัน แตกต่างกันเพียงรายละเอียดปลีกย่อย ในส่วนของวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการบัญญัติห้ามการขายในวัน Good Friday หรือวันศุกร์ประเสริฐ ซึ่งเป็นวันสำคัญทางศาสนาคริสต์ โดยรัฐส่วนใหญ่ไม่อนุญาตให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบนำกลับบ้าน ได้แก่ รัฐนิวเซาท์เวลส์ รัฐวิกตอเรีย รัฐควีนส์แลนด์ รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ดินแดนนอร์เทิร์นเทร์ริทอรี แต่สามารถขายหรือให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านค้าหรือสถานที่ที่ได้รับอนุญาต ภายในช่วงเวลาที่ยกเว้นกำหนด อาทิ

- รัฐนิวเซาท์เวลส์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต ระหว่างเวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา

- รัฐวิกตอเรีย สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านค้า ระหว่างเวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 01.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้น

- รัฐควีนส์แลนด์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่จัดงานวัน Good Friday ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา

- รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงแรมหรือสถานบริการ ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา

- ดินแดนนอร์เทิร์นเทร์ริทอรี สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบริการ ร้านอาหาร ระหว่างเวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 21.00 นาฬิกา

.ในส่วนของการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการกำหนดไว้ในกฎหมายที่แตกต่างกัน อาทิ

- Liquor Act 1982 ของรัฐนิวเซาท์เวลส์ มีการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยแยกตามประเภทของใบอนุญาต เช่น ใบอนุญาตขายสุราของโรงแรม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 05.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นวันอาทิตย์ ให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา ใบอนุญาตขายสุราของร้านค้าทั่วไป สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 05.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เป็นต้น

- Liquor Act 1992 ของรัฐควีนส์แลนด์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นบางสถานที่ เช่น สนามบิน คาสีโน สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 05.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา โรงแรม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา เป็นต้น

- Liquor Licensing Act 1988 ของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย มีการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยแยกตามประเภทของใบอนุญาตเช่นเดียวกัน อาทิ ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของโรงแรม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 06.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของร้านค้า สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา ส่วนผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของร้านอาหาร สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ 24 ชั่วโมง

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศสหรัฐอเมริกา มีความแตกต่างกันไปตามแต่ละมลรัฐ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) มลรัฐเท็กซัส เดิมมีกฎหมายที่เรียกว่า Texas Blue Law จำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส และวันขึ้นปีใหม่ ปัจจุบันกฎหมายดังกล่าวถูกยกเลิก และมีการตราประมวลกฎหมายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (The Alcoholic Beverage Code) โดยยังคงระบุข้อจำกัดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส และวันขึ้นปีใหม่ ในส่วนของเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความแตกต่างกันไปในแต่ละวันและแต่ละประเภทของร้านค้า อาทิ กรณีร้านค้าทั่วไป วันจันทร์ถึงวันศุกร์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 07.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา วันเสาร์ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 07.00 นาฬิกา ถึงเวลา 01.00 นาฬิกาของวันถัดไป

วันอาทิตย์ หากเป็นร้านอาหารหรือสถานบริการ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา แต่หากเป็นร้านสะดวกซื้อหรือร้านขายของชำ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา

(2) มลรัฐจอร์เจีย เดิมมีกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ แต่หลังจากปี ค.ศ. 2011 คงเหลือเพียงบางมณฑลเท่านั้นที่ยังคงห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ เช่น มณฑล Albany มณฑล Brunswick เป็นต้น กรณีเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มลรัฐจอร์เจียได้ออกกฎหมายกำหนดเวลาขายเริ่มต้นและสิ้นสุดเอาไว้ แต่ละมณฑลจะกำหนดเวลาเริ่มขายก่อนและสิ้นสุดหลังจากที่กฎหมายกำหนดไม่ได้ โดยในวันจันทร์ถึงวันเสาร์ การขายไม่สามารถเริ่มต้นก่อนเวลา 08.00 นาฬิกา และไม่สามารถสิ้นสุดหลังเวลา 23.45 นาฬิกา ในวันอาทิตย์ การขายไม่สามารถเริ่มต้นก่อนเวลา 12.30 นาฬิกา และไม่สามารถสิ้นสุดหลังเวลา 23.30 นาฬิกา อย่างไรก็ตาม แต่ละมณฑลอาจจำกัดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติมได้

(3) มลรัฐนิวยอร์ก มีการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะวันคริสต์มาส ส่วนเวลาขายมีกำหนดไว้ใน Alcoholic Beverage Control Law (ABC Law) ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบ off - premises ในวันอาทิตย์ ก่อนเวลา 12.00 นาฬิกา และหลัง 21.00 นาฬิกา วันธรรมดา ระหว่างเวลา 24.00 นาฬิกา ถึงเวลา 08.00 นาฬิกาของวันถัดไป ส่วนร้านค้าแบบ on - premises ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 12.00 นาฬิกา วันธรรมดา ระหว่างเวลา 04.00 นาฬิกา ถึงเวลา 08.00 นาฬิกาของวันถัดไป อย่างไรก็ตาม การกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของแต่ละมณฑลอาจมีความแตกต่างกันออกไป เช่น มณฑล Albany ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบ on - premises ในวันธรรมดา ระหว่างเวลา 04.00 นาฬิกา ถึงเวลา 08.00 นาฬิกา วันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 04.00 นาฬิกา ถึงเวลา 12.00 นาฬิกา ห้ามขายเบียร์แบบ off - premises ในวันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 03.00 นาฬิกา ถึงเวลา 08.00 นาฬิกา ห้ามขายสุราแบบ off - premises ในวันธรรมดา ระหว่างเวลา 21.00 นาฬิกา ถึงเวลา 09.00 นาฬิกาของวันถัดไป วันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 24.00 นาฬิกา ถึงเวลา 12.00 นาฬิกาของวันถัดไป และเวลา 21.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกาของวันถัดไป รวมถึงวันคริสต์มาสตลอด 24 ชั่วโมง เป็นต้น

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศอังกฤษ สำหรับวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีเพียงเมือง Wales และเมือง Monmouth shire ที่กำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ สำหรับเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เดิมมีการจำกัดระยะเวลา เช่น การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตทั่วไป หากเป็นวันธรรมดานอกเหนือจากวันคริสต์มาส วันศุกร์ประเสริฐ (Good Friday) สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.30 นาฬิกา โดยมีเวลาพักสองชั่วโมงครึ่งเริ่มตั้งแต่ 15.00 นาฬิกา หากเป็นวันอาทิตย์ วันคริสต์มาส และวันศุกร์ประเสริฐ จะสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ตั้งแต่เวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.30 นาฬิกา โดยมีเวลาพักห้าชั่วโมงเริ่มตั้งแต่ 14.00 นาฬิกา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หลังจากมีการออกกฎหมาย The Licensing Act 2003 ก็มีการแก้ไขกฎหมายให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยไม่มีการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกต่อไป สามารถขายได้ตลอด 24 ชั่วโมง กล่าวคือ ในหนึ่งวันสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เวลาใดก็ได้ ซึ่งอาจกำหนดระยะเวลาที่แตกต่างกันออกไป เช่น วันธรรมดาส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลา

กลางวันและปิดในเวลากลางคืน ส่วนวันหยุดสุดสัปดาห์ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งกลางวันและกลางคืน เป็นต้น

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศนอร์เวย์ มีบัญญัติไว้ใน Act on the Sale of Alcoholic Beverages, etc. (Alcohol Act) ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดไว้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของร้านค้า อาทิ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านค้าของ Vinmonopolet (ร้านค้าของรัฐบาล) สามารถขายได้ตั้งแต่เวลา 08.30 นาฬิกา ถึงเวลา 18.00 นาฬิกา หากเป็นวันธรรมดา สามารถขายได้ตั้งแต่เวลา 10.00 นาฬิกา ถึงเวลา 16.00 นาฬิกา ยกเว้นวันอาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ และวันก่อนวันพระเยซูเสด็จสู่สวรรค์ (Ascension Day) อย่างไรก็ตาม เวลาเปิดทำการร้านค้าของ Vinmonopolet อาจถูกกำหนดโดยกฎกระทรวง ซึ่งอาจจำกัดเวลาการขายอยู่ที่ 5 วันทำการแรกของสัปดาห์ ทั้งนี้ ห้ามมีการขายปลีกในวันอาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ วันที่ 1 และ 17 พฤษภาคม รวมถึงวันคริสต์มาสอีฟ

การขายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตขึ้นภายในสถานประกอบการ และการขายปลีกในสถานที่เดียวกับสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้บริการ สามารถขายได้ตั้งแต่เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 18.00 นาฬิกา ทั้งนี้ สภาประจำเมืองอาจจำกัดหรือขยายเวลาเปิดทำการของร้านค้าปลีกทั้งหมดหรือเฉพาะราย อย่างไรก็ตาม การขายปลีกห้ามกระทำหลังเวลา 20.00 นาฬิกาของวันทำการ และหลังเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ยกเว้นวันก่อนวันพระเยซูเสด็จสู่สวรรค์ (Ascension Day) นอกจากนี้ ห้ามมีการขายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ รวมถึงวันที่ 1 และ 17 พฤษภาคม

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศแคนาดามีความแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) รัฐออนแทรีโอ ไม่มีการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่มีการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ การจัดส่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสถานประกอบการที่ได้รับอนุญาตไปยังร้านค้าปลีกหรือผู้มีใบอนุญาตขายสุรา ให้กระทำได้ในวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00 นาฬิกา ถึงเวลา 23.00 นาฬิกา สำหรับสถานประกอบการที่ได้รับอนุญาต สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00 นาฬิกา ถึงเวลา 02.00 นาฬิกาของวันถัดไป ยกเว้นวันที่ 31 ธันวาคม สามารถขายได้ตั้งแต่เวลา 09.00 นาฬิกา จนถึงเวลา 03.00 นาฬิกาของวันที่ 1 มกราคม การขายปลีก สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 07.00 นาฬิกา ถึงเวลา 23.00 นาฬิกา สำหรับการจัดส่งสินค้า สามารถกระทำได้ในวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00 นาฬิกา ถึงเวลา 23.00 นาฬิกา

(2) รัฐบริติช โคลัมเบีย ไม่มีการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่มีการกำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นเดียวกัน โดยสามารถขายระหว่างเวลา 07.00 นาฬิกา ถึงเวลา 23.00 นาฬิกา หรือตามเวลาที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศสิงคโปร์ มีบัญญัติไว้ใน Liquor Control Supply and Consumption Act 2015 โดยไม่มีการกำหนดวันห้าม

ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ในส่วนของเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการบัญญัติให้อำนาจฝ่ายบริหาร ได้แก่ รัฐมนตรีในการออกคำสั่งเกี่ยวกับเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งรัฐมนตรีได้มีการออกคำสั่ง Liquor Control (Supply and Consumption) (Trading Hours) Order 2015 กำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Liquor Control Zone) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เวลา 07.00 นาฬิกาและสิ้นสุดในเวลา 22.30 นาฬิกาของทุกวันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์

- สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เวลา 07.00 นาฬิกาและสิ้นสุดในเวลา 19.00 นาฬิกาของวันเสาร์หรือวันอาทิตย์

- หากมีการกำหนดให้วันใดวันหนึ่งเป็นวันหยุดราชการ สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เวลา 07.00 นาฬิกา และสิ้นสุดในเวลา 19.00 นาฬิกาของวันก่อนวันหยุดราชการ และสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่เวลา 07.00 นาฬิกา และสิ้นสุดในเวลา 19.00 นาฬิกาของวันหยุดราชการ

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยกับต่างประเทศ

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย มีบัญญัติไว้ในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เพียงมาตราเดียว โดยมีการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อใช้บังคับกับเรื่องดังกล่าว จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยดังกล่าว มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.3.1 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(1) การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในประเทศไทยกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยอิงตามวันสำคัญทางพุทธศาสนา 5 วัน ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ส่วนประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยอิงตามวันสำคัญทางศาสนาเช่นเดียวกัน เช่น วัน Good Friday หรือวันศุกร์ประเสริฐ ซึ่งเป็นวันสำคัญทางศาสนาคริสต์ (เป็นวันที่พระเยซูสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน) วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส เป็นต้น

(2) การกำหนดช้อยกเว้น

กรณีวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยมีผลใช้บังคับกับบุคคลทุกคน เพียงแต่มีช้อยกเว้นให้กับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ การขายในร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ ส่วนกฎหมายของต่างประเทศมีการกำหนดช้อยกเว้นให้กับสถานที่ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดเช่นกัน อาทิ รัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศ

ออสเตรเลีย ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน Good Friday แต่หากเป็นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ได้รับอนุญาต สามารถขายได้ระหว่างเวลา 12.00 นาฬิกา ถึงเวลา 22.00 นาฬิกา ดินแดนนอร์เทิร์นเทร์ริทอรี ประเทศออสเตรเลีย ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน Good Friday แต่หากเป็นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านอาหาร สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับมื้ออาหารได้ระหว่างเวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 21.00 นาฬิกา

4.3.2 มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(1) การกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในประเทศไทยมีกฎหมายที่กำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 ปัจจุบันกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเกี่ยวกับเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการกำหนดช่วงเวลาที่สามารถขายได้สอดคล้องกัน คือ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ 17.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา ซึ่งทั้งสองช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคระหว่างมื้ออาหาร ในต่างประเทศก็มีกฎหมายที่กำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น รัฐออนแทรีโอ ประเทศแคนาดา สถานประกอบการสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ 09.00 นาฬิกา ถึง 02.00 นาฬิกาของวันถัดไป ประเทศสิงคโปร์ หากเป็นวันธรรมดาสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่ 07.00 นาฬิกา ถึง 22.30 นาฬิกา หากเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์หรือวันหยุดราชการสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตั้งแต่ 07.00 นาฬิกา ถึง 19.00 นาฬิกา เป็นต้น

(2) การกำหนดบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 มีผลใช้บังคับกับผู้ที่มีใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ส่วนกฎกระทรวงกำหนดเวลาขายสุราสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 พ.ศ. 2548 มีผลใช้บังคับกับผู้ที่มีใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 สำหรับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 มีผลใช้บังคับกับบุคคลเป็นการทั่วไป โดยไม่ได้พิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวจะมีใบอนุญาตขายสุราอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

ในส่วนของกฎหมายต่างประเทศ บางประเทศการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นอยู่กับประเภทของใบอนุญาตขายสุรา เช่น รัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย หากเป็นใบอนุญาตขายสุราของโรงแรม สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่าง 05.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา หากเป็นใบอนุญาตขายสุราของร้านอาหาร สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่าง 12.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา เป็นต้น บางประเทศการกำหนดเวลาขายมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป เช่น มลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

(3) การกำหนดช้อยกเว้น

กฎหมายของประเทศไทยมีการกำหนดช้อยกเว้นเกี่ยวกับเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้อ้างอิงตัวบุคคลหรือประเภทของใบอนุญาต แต่เป็นการอ้างอิงจากสถานที่ โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 มีการกำหนดช้อยกเว้นสำหรับผู้ที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายสุรานอกเวลาที่กฎหมายกำหนด รวมถึงการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานบริการ ซึ่งผู้ที่ขออนุญาตได้นั้นจะต้องเป็นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่กำหนด ได้แก่ โรงแรม ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีขนส่งทางบก หรือ

สถานีขนส่งทางน้ำ ส่วนประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 มีการกำหนดข้อยกเว้นให้กับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางสถานที่ กล่าวคือ อาคารท่าอากาศยานนานาชาติ และสถานบริการ กฎหมายของต่างประเทศมีการกำหนดข้อยกเว้นเช่นเดียวกัน เช่น รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ประเทศออสเตรเลีย ในวัน Anzac (วันที่มีการจัดพิธีกรรมทางศาสนาเพื่อรำลึกถึงเหล่าทหารที่เสียชีวิต) ปกติผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราของโรงแรมสามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ระหว่าง 12.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา แต่ถ้าเป็นการขายเพื่อบริโภคภายในโรงแรมเท่านั้นสามารถขายได้ตลอดเวลา เป็นต้น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

สืบเนื่องจากการประชุมสมัชชาองค์การอนามัยโลก ครั้งที่ 32 เมื่อปี พ.ศ. 2522 ที่ประชุมได้ผ่านมติ WHOA32.40 เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกนำมาตรการที่เหมาะสมทุกวิถีทางมาใช้ในการลดการบริโภคในประชากรทุกหมู่เหล่า และพัฒนาแผนงานโครงการด้านการป้องกันที่เข้มแข็ง ซึ่งรวมทั้งการให้ข้อมูล ความรู้ สารสนเทศต่าง ๆ และการออกกฎหมายที่เหมาะสมที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนการดำเนินการที่มีผลต่อการผลิตและการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาจนถึงการประชุมสมัชชาองค์การอนามัยโลก ครั้งที่ 36 เมื่อปี พ.ศ. 2526 ที่ประชุมได้ผ่านมติ WHOA36.12 เสนอแนะให้ประเทศสมาชิกจัดทำนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติที่ชัดเจนและครบถ้วนทุกด้านที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันภายใต้กรอบยุทธศาสตร์สุขภาพดีถ้วนหน้า และพัฒนากลวิธีและกิจกรรมในแผนงานโครงการที่ต่อเนื่องและระยะยาว เพื่อลดการบริโภคและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากแอลกอฮอล์ ประกอบกับข้อมูลภายในประเทศเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งผลกระทบกับสุขภาพของประชาชน รวมถึงปัญหาทางสังคม เช่น อุบัติเหตุ อาชญากรรม การใช้ความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น นำมาสู่การจัดทำร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ที่มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมการขาย การบริโภค การโฆษณา และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนมีการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ เพื่อสนับสนุนการควบคุมขนาดและความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เมื่อพิจารณานโยบายและมาตรการของยุทธศาสตร์โลกในการจัดการปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะพบว่า มีนโยบายและมาตรการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธี ทั้งการควบคุมจำนวนและสถานที่ตั้งของสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมประเภทของร้านค้าปลีก รวมถึงการควบคุมจำนวนวันและชั่วโมงในการค้าปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติที่กำหนดให้มีการควบคุมการเข้าถึงทางกายภาพ ได้แก่ มาตรการควบคุมสถานที่ และวันเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

แต่เดิมมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 พระราชกฤษฎีกาควบคุมโกคณัณฑ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน พ.ศ. 2511 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 แต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในขณะที่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีเจตนารมณ์ที่จะช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีบัญญัติไว้ในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ความว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้”

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิตผู้นำเข้าหรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา”

โดยได้มีการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อให้กฎหมายมีผลใช้บังคับ ได้แก่

1. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 “ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ”

2. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 “ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา ยกเว้นการขายในกรณีดังต่อไปนี้

(1) การขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ

(2) การขายในสถานบริการซึ่งเป็นไปตามกำหนดเวลาเปิดปิดของสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ”

นอกจากนี้ ในเรื่องของการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยังมีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 โดยข้อ 2 วรรคหนึ่ง “ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าว จำหน่ายสุราทุกชนิดในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวงกรุงเทพธนบุรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น” และวรรคสาม “การจำหน่ายสุราและดื่มสุราในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้เปิดทำการได้เกินเวลา 24.00 นาฬิกา ให้กระทำนอกเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองได้เฉพาะหลังจากเวลา 24.00 นาฬิกา จนถึงเวลาปิดทำการ”

ทั้งนี้ หลังจากที่มีกฎหมายมีผลใช้บังคับพบว่ามีกรณีฝ่าฝืนขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลาที่กฎหมายกำหนดเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว พื้นที่ชุมชน ซึ่งยากแก่การตรวจสอบและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ มีการอ้างถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน ความเท่าเทียมทางสังคม การสร้างความเสมอภาค โดยขอให้มีการยกเลิกมาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาข้อมูลจากการขยายระยะเวลาเปิดสถานบริการถึง 04.00 นาฬิกา ใน 5 พื้นที่จังหวัดน่าน ซึ่งเท่ากับเป็นการขยายระยะเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบข้อมูลของศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ บริษัท กลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด ที่บ่งชี้ให้เห็นว่ามีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเดือนมกราคม 2567 จำนวน 205 ราย ซึ่งเมื่อเทียบกับเดือนมกราคม 2566 ที่ยังไม่มีการขายเวลาเปิดสถานบริการ พบผู้เสียชีวิตเพียง 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 31 ประกอบกับข้อมูลงานวิจัยจาก

ต่างประเทศที่แสดงให้เห็นว่าการยกเลิกหรือขยายเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบกับสังคม อาทิ การศึกษาจากมลรัฐ New Mexico ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการยกเลิกการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ ส่งผลให้มีอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 29 รวมถึงการศึกษาจากมลรัฐ Virginia ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการยกเลิกการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ เพิ่มเหตุอาชญากรรมแบบไม่รุนแรง ร้อยละ 5 และอาชญากรรมแบบรุนแรง ร้อยละ 10 นอกจากนี้ ข้อมูลจากรัฐออนแทรีโอ ประเทศแคนาดา พบว่าการขยายเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้อัตราการเกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้น ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่ามาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นมาตรการที่ช่วยลดผลกระทบและปัญหาที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งไม่ได้ส่งผลเฉพาะต่อสุขภาพของตนเอง แต่ยังส่งผลต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 มาตรการควบคุมวันขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาทั้ง 5 วัน ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา มีหลักการที่คล้ายคลึงกับการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่อ้างอิงมาจากวันสำคัญทางคริสต์ศาสนา อาทิ วัน Good Friday หรือวันศุกร์ประเสริฐ ซึ่งเป็นวันที่พระเยซูคริสต์สิ้นพระชนม์บนไม้กางเขนเพื่อไถ่บาปให้กับมวลมนุษยชาติ วัน Christmas ซึ่งเป็นวันเฉลิมฉลองวันประสูติของพระเยซู หรือการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันอาทิตย์ตาม Texas Blue Law เพื่อกำหนดให้วันอาทิตย์เป็นวันนมัสการ สนับสนุนการเข้าโบสถ์ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า การกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยอ้างอิงตามวันสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นการกำหนดมาตรการที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนานาประเทศที่มีการกำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ วันสำคัญทางพุทธศาสนาดังกล่าวถือเป็นวันพระใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่รัฐบาลประกาศให้เป็นวันหยุดราชการ เพื่อเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้รำลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ละเว้นอบายมุขต่าง ๆ สร้างบุญกุศลให้กับตนเอง อีกทั้งกฎหมายห้ามเพียงการขายแต่ไม่ได้ห้ามการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การกำหนดมาตรการดังกล่าวจึงไม่ได้เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพเกินสมควร

อย่างไรก็ตาม การกำหนดข้อยกเว้นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะร้านค้าปลีกอาหารภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ อาจจำเป็นต้องได้รับการทบทวนว่ามีความเหมาะสม ถูกต้อง และเพียงพอหรือไม่ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) การปรับปรุงแก้ไขคำว่า “ท่าอากาศยานนานาชาติ” เนื่องจากพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 ไม่ได้มีการกำหนดนิยามคำว่า “ท่าอากาศยานนานาชาติ” ประกอบกับสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ได้มีการออกประกาศ เรื่อง รายชื่อสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ (International Airport) พ.ศ. 2566 กำหนดให้สนามบิน จำนวน 10 แห่ง เช่น สนามบินดอนเมือง สนามบินสุวรรณภูมิ สนามบินเชียงใหม่ สนามบินภูเก็ต เป็นสนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ ดังนั้น จึงควรมีการปรับเปลี่ยนคำว่า “ท่าอากาศยานนานาชาติ” เป็น “สนามบินที่ให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ”

(2) การกำหนดชื่อยกเว้นเพิ่มเติม เช่น ยกเว้นให้การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม ทั้งนี้ เฉพาะกรณีที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ขายเท่านั้น หรือยกเว้นให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระหว่างมื้ออาหาร เป็นต้น

5.2.2 มาตรการควบคุมเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประเทศไทยมีการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้สองช่วงเวลา คือ 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และ 17.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การขายปลีกหรือขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร โดยมีชื่อยกเว้นให้การขายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ สถานบริการ รวมถึงผู้ได้รับอนุญาตให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มีการแบ่งแยกตามประเภทของใบอนุญาต หรือประเภทของร้านค้าหรือสถานประกอบการ ประกอบกับปัจจุบันใบอนุญาตขายสุรามีเพียง 2 ประเภท ได้แก่ ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป และใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร ซึ่งแม้ในใบอนุญาตขายสุราจะมีการระบุลักษณะของสถานประกอบการขายสุรา แต่ก็อยู่ภายใต้มาตรการทางกฎหมายแบบเดียวกัน หากพิจารณากฎหมายของต่างประเทศพบว่ามีความแตกต่างกัน บางประเทศมีการกำหนดเวลาขายโดยแบ่งตามประเภทของใบอนุญาต บางประเทศแบ่งตามประเภทของสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บางประเทศมีการกำหนดกฎหมายกลางซึ่งแต่ละมณฑลสามารถนำไปใช้บังคับ หรือบางประเทศมีการให้อำนาจแต่ละมณฑลในการออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับให้เหมาะสมกับในพื้นที่ จากข้อมูลการศึกษาดังกล่าวจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

(1) การกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยแบ่งตามประเภทของสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาทิ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงแรม การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านขายของชำ/ร้านสะดวกซื้อ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้านอาหาร

(2) การกระจายอำนาจให้คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัดสามารถออกประกาศกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างจากที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการระดับชาติ

(3) การกำหนดชื่อยกเว้นเพิ่มเติม เช่น ยกเว้นให้การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม ทั้งนี้ เฉพาะกรณีที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ขายเท่านั้น เป็นต้น

มาตรการควบคุมวันและเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางกายภาพ และช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การออกกฎหมายรวมถึงการกำหนดชื่อยกเว้นต่าง ๆ จึงควรต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน เพื่อให้เกิดความสมดุลในทุกมิติ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- จุไร ทัพวงษ์ และคณะ. การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการควบคุมการจำหน่ายสุรากับการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราของต่างประเทศและประเทศไทย. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. 2552.
- บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ. วิวัฒนาการนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2548.
- บัณฑิต ศรีไพศาล จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณ. การควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์ด้วยกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: Soda Studio Creation & Publishing; 2550.
- บรรเจิด สิงคะเนติ และคณะ. รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. นนทบุรี: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค; 2547.
- ยงยุทธ ขจรธรรม พิมพ์า ขจรธรรม บัณฑิต ศรีไพศาล. ประสิทธิภาพของนโยบายและมาตรการการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ; 2547.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ. นนทบุรี: บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด; 2552.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. ยุทธศาสตร์โลกในการจัดการปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. นนทบุรี: บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด; 2552.
- สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา; 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค. 1 ทศวรรษ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรกราฟิกแอนด์ดีไซน์; 2561.
- สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค. แผนปฏิบัติการด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570). กรุงเทพมหานคร: อักษรกราฟิกแอนด์ดีไซน์; 2565.
- สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. รายงานภาระโรคจากปัจจัยเสี่ยงของประชากรไทย พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอนดี เพรส จำกัด; 2566.
- สาวิตรี อัมณางค์กรชัย คำนวณ อึ้งชูศักดิ์. สุราไม่ใช่สินค้าธรรมดา. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์; 2566.

ภาษาต่างประเทศ

Liquor Act 1982

Liquor Licensing Act 1988

Liquor Act 1992

Texas Alcoholic Beverage Code

The Licensing Act 1964

Act on the Sale of Alcoholic Beverages, etc. (Alcohol Act)

Liquor Control Supply and Consumption Act 2015

Liquor Control (Supply and Consumption) (Trading Hours) Order 2015

สื่อสารสนเทศ

<https://www.theguardian.com/food/2023/apr/07/can-i-buy-alcohol-in-australia-on-good-friday>

<https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bcc2015e39c306000a13f?cate=5d5bcb4e15e39c3060006870>

<https://www.archives.gov/education/lessons/volstead-act>

<https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/z7spn9q/revision/1>

<https://versustexas.com/blog/texas-blue-laws/>

<https://www.360training.com/blog/texas-alcohol-laws-sunday>

<https://zealousadvocate.com/resources/texas/dwi-dui/texas-drinking-laws/>

<https://www.gettips.com/blog/georgia-liquor-laws>

<https://ypdcrime.com/abc/article8.php#a105>

<https://lawforasean.krisdika.go.th/File/files/1532979296.09960d3fb07ac227e665e4b708e75460.pdf>

<https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bcc2215e39c306000a202?cate=5d5bcb4e15e39c3060006870>

<https://www.ditp.go.th/post/182437>

<https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bcc2115e39c306000a176?cate=5d5bcb4e15e39c3060006870>

<https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/womans-christian-temperance-union>

<https://www.agco.ca/en/alcohol/hours-liquor-sale-service-and-delivery> (Alcohol and Gaming

Commission of Ontario : AGCO)

<https://waymagazine.org/alcohol-policy-in-singapore-usa-japan/>